

018.5344

๘๔๓๓๓

๑. ๓

สุขปฏิบัติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ภายหลังการอ่านหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ

ปริญาภิธาน์

ของ

สุเพ็ญ ทาเกิด

18 พ.ย. 2534

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์

กุมภาพันธ์ 2534

ลิขสิทธิ์ เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

✓

174333

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปริญญาโทฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
บรรณารักษศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน
(ผศ.พวา พันธุ์เมฆา)

..... กรรมการ
(ผศ.ทวีสัทย์ สิทธิกร)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(ผศ.พวา พันธุ์เมฆา)

..... กรรมการ
(ผศ.ทวีสัทย์ สิทธิกร)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผศ.เกษร เจริญรักษ์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติ ให้รับปริญญาโทฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศ.ดร.สมพร บัวทอง)

วันที่... ๗... เดือน... กุมภาพันธ์... พ.ศ. 2534

ประกาศขอบคุณการ

ปริญญาโทฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เพราะได้รับความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง ตลอดจนสำนวนภาษาด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดีจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรา ภัณฑุเมฆา ประธานควบคุมปริญญาโท ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทวีสิทธิ์ สิทธิกร กรรมการควบคุมปริญญาโท ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกษร เจริญรักษ์ กรรมการสอบปริญญาโท ดร. วิไลพร วรจิตตาคม ผู้ช่วยศาสตราจารย์เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย และผู้ช่วยศาสตราจารย์เกษม สาทราชทินน์ ที่ให้ความกรุณาเสนอแนะ วิธีการทางสถิติ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์สุจินต์ ปรีชามารถ อาจารย์สะอาด แสนเมืองจับ คุณมาลี สัตถนาม และคุณประวิง น่วมบาง ที่ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยนเรศวร ซึ่งเป็นสถาบันที่ผู้วิจัยปฏิบัติราชการ ที่ให้การสนับสนุนด้านทุนการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ใหญ่ ตลอดจนอาจารย์ทุก ๆ ท่าน ในโรงเรียนที่ผู้วิจัย ได้ไปทดลอง ที่ให้การสนับสนุนและให้ความร่วมมืออำนวยความสะดวกตลอดระยะเวลาการทดลอง

ขอขอบพระคุณอาจารย์สมพร นุตตาล อาจารย์รัตนา สิทธิบุตร และอาจารย์ จิตนาพร อากาศเมฆ ตลอดจนเพื่อน ๆ ทุกคน ที่เป็นกำลังใจให้ความช่วยเหลือด้วยความ รู้สึกผูกพันแท้

ขอขอบคุณอาจารย์วิชชัย ทาเกิด รวมทั้งสมาชิกในครอบครัว ที่ให้ทุกสิ่งทุกอย่าง และช่วยเป็นกำลังใจสนับสนุนผู้วิจัยอย่างยิ่งตลอดมา

สุเพ็ญ ทาเกิด

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	4
สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า	5
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
เอกสารเกี่ยวกับโครงการสุขภาพในโรงเรียน	8
งานวิจัยเกี่ยวกับโครงการสุขภาพในโรงเรียน	16
เอกสารเกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือสำหรับเด็ก	19
งานวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือสำหรับเด็ก	24
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	27
การกำหนดกลุ่มประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง	27
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	28
การดำเนินการทดลอง	32
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	36

4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	42
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	42
	การวิเคราะห์ข้อมูล	42
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	43
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	51
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	51
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	51
	การดำเนินการศึกษาค้นคว้า	52
	การวิเคราะห์ข้อมูล	53
	สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	53
	อภิปรายผล	54
	ข้อเสนอแนะ	56
	ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	57
	บรรณานุกรม	58
	ภาคผนวก	66
	ประวัติย่อของผู้วิจัย	83

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	แสดงแบบแผนการวิจัย	33
2	เปรียบเทียบคะแนนสุขปฏิบัติเฉลี่ยของนักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพก่อนและหลังการทดลอง	44
3	เปรียบเทียบคะแนนสุขปฏิบัติเฉลี่ยของนักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือก่อนและหลังการทดลอง	45
4	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความแปรปรวนของคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองของนักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ (กลุ่มทดลองที่ 1) นักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ (กลุ่มทดลองที่ 2) และนักเรียนที่ไม่ได้รับการส่งเสริมการอ่าน (กลุ่มควบคุม)	46
5	เปรียบเทียบค่าความแปรปรวนของคะแนนสุขปฏิบัติเฉลี่ย ระหว่างนักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ (กลุ่มทดลองที่ 1) นักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ (กลุ่มทดลองที่ 2) และนักเรียนที่ไม่ได้รับการส่งเสริมการอ่าน (กลุ่มควบคุม)	47
6	เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนสุขปฏิบัติเฉลี่ย ระหว่างคู่ของนักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ (กลุ่มทดลองที่ 1) นักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ (กลุ่มทดลองที่ 2) และนักเรียนที่ไม่ได้รับการส่งเสริมการอ่าน (กลุ่มควบคุม)	48

7	เปรียบเทียบคะแนนสุขภาพจิตเฉลี่ยหลังการทดลองของนักเรียนชายกับนักเรียนหญิงที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ	49
8	เปรียบเทียบคะแนนสุขภาพจิตเฉลี่ยหลังการทดลองของนักเรียนชายกับนักเรียนหญิงที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ	50

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สุขภาพของเด็กวัยเรียนนอกจากจะมีความจำเป็นต่อความเจริญเติบโตและการศึกษาแล้ว วิชาของตัวเด็กแล้ว สุขภาพของเด็กยังมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศชาติทั้งในปัจจุบันและอนาคตอีกด้วย เพราะถ้าเด็กมีสุขภาพดีก็จะเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและช่วยพัฒนาประเทศให้เจริญต่อไป ดังนั้นรัฐบาลทุกยุคทุกสมัยจึงมีนโยบายที่จะปรับปรุงส่งเสริมคุณภาพของเด็กวัยเรียนมาโดยตลอด

โรงเรียนประถมศึกษาเป็นสถาบันของสังคมที่รัฐจัดเป็นภาคการศึกษาภาคบังคับ เพื่อให้การศึกษาเบื้องต้นแก่เด็ก โดยมุ่งที่จะให้เด็กมีประสบการณ์และทักษะขั้นพื้นฐานสำหรับนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน และมุ่งสร้างความเป็นพลเมืองดีให้แก่เด็ก ตลอดจนการดำรงตนให้มีสุขภาพดีสามารถที่จะประกอบอาชีพเบื้องต้นได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการที่นักเรียนมีความรู้ขั้นพื้นฐานเพื่อไปประกอบอาชีพอย่างเดี๋ยวนั้นย่อมเป็นไปไม่ได้ นักเรียนจำเป็นจะต้องมีสุขภาพดีด้วย เพื่อสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี โรงเรียนจึงเป็นสถานที่ที่สำคัญในการพัฒนาสุขภาพให้เกิดแก่นักเรียน และสิ่งสำคัญที่สุดในโรงเรียนที่จะทำให้นักเรียนมีสุขภาพดีคือการจัดดำเนินการสุขภาพในโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรม 3 ด้าน คือ การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะ การจัดบริการสุขภาพ และการสอนสุขศึกษา หรือประสบการณ์ชีวิตเกี่ยวกับสุขภาพในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สมจิตต์ สุนทรนัทสน์ และกันยา กาญจนบุรานนท์. 2527 : 36)

ดังนั้นการสร้างเสริมสุขภาพให้แก่เด็กนักเรียนจึงเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบที่สำคัญของโรงเรียน เกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อมที่จะเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาสุขภาพและการจัดการเรียนการสอนเพื่อถ่ายทอดความรู้ สร้างแนวคิด ทักษะ และการปฏิบัติตนทางด้านสุขภาพ

ที่ถูกต้องให้นักเรียนเป็นการพัฒนาสุขภาพของเด็กให้ดีขึ้น เพื่อจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ซึ่งมีจุดมุ่งหมายสำคัญที่จะสร้างเสริมคุณภาพของพลเมืองให้สามารถดำรงชีวิตและทำประโยชน์แก่สังคมตลอดจนการส่งเสริมให้นักเรียนมีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. ม.ป.ป. : 6 - 7)

เนื่องจากกระบวนการทางการศึกษาในอดีตที่ผ่านมา เป็นผลทำให้สภาพการเรียนการสอนมุ่งเน้นแต่ด้านเนื้อหาวิชาการมากเกินไป ตรงกันข้ามกับด้านทัศนคติและการปฏิบัติที่ขาดความเอาใจใส่เท่าที่ควร รวมทั้งการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียนต่าง ๆ ก็ยังทำกันไม่ใคร่เต็มเม็ดเต็มหน่วย ทำให้ด้านความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติของเด็กไทยไม่สมบูรณ์เพียงพอ (สุชาติ โสมประยูร. 2528 : 96) ดังจะเห็นได้จากผลการสำรวจภาวะสุขภาพนักเรียนระดับประถมศึกษาในชนบทจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยแพทย์หญิงนงลักษณ์ กิรติบุตร และคนอื่น ๆ (2524 : 341 - 353) พบว่า นักเรียนป่วยเป็นโรคต่าง ๆ คือ พยาธิลำไส้ร้อยละ 50.38 ไข้หวัดร้อยละ 30.43 เหาหรือยุงร้อยละ 25.58 น้ำหนักต่ำกว่ามาตรฐานร้อยละ 18.39 หินปูนร้อยละ 17.12 โรคตาร้อยละ 14.23 โรคของระบบทางเดินหายใจส่วนบนร้อยละ 9.85 ขาดสารอาหารร้อยละ 7.24 โรคผิวหนังติดเชื้อร้อยละ 4.83 โลหิตจางร้อยละ 3.66 เหงือกอักเสบร้อยละ 1.86 หนองผิวหนังร้อยละ 0.51 โรคหัวใจร้อยละ 0.34 และโรคหลอดลมอักเสบร้อยละ 0.20 จะเห็นได้ว่านักเรียนเป็นจำนวนมากในชนบทมีปัญหาด้านสุขภาพ

โรงเรียนเป็นสถาบันหนึ่งในสังคม เป็นศูนย์กลางของชุมชนเป็นที่รวมของเด็กในวัยเรียนเป็นจำนวนมากและมาจากที่ต่าง ๆ กัน นักเรียนแต่ละคนจะศึกษาสำเร็จได้ต้องใช้เวลาหลายปีอยู่ในโรงเรียน ด้วยเหตุนี้โรงเรียนจึงมีบทบาทสำคัญซึ่งต่อการจัดประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมที่จะเสริมสร้างสุขภาพที่ดีให้กับเด็ก โดยขึ้นอยู่กับบุคลากรในโรงเรียนที่จะต้องร่วมกันรับผิดชอบในการจัดและควบคุมสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่จะเสริมสร้างให้เด็กพัฒนาในทางที่ดี โรงเรียนจะต้องจัดให้ครูมีเวลาแนะนำเด็กในด้านสุขภาพ มีอุปกรณ์การสอนที่เหมาะสมและมีแหล่งที่ปรึกษาหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับการสอน รวมถึงการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียน

นอกจากนี้ยังรวมถึงเอกสารวิชาการต่าง ๆ ที่ครูจะใช้ให้เป็นประโยชน์ในการสอนด้วย และที่สำคัญคือครูต้องช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยการกระตุ้นหรือสร้างภาวะการจูงใจใหม่ในตัวเด็กด้วยการเลือกเนื้อหา การจัดโอกาสเพื่อการเรียนรู้และอื่น ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นวิธีการและประสบการณ์ที่จะช่วยส่งผลต่อการเรียนรู้มาก (ประภาณี สุวรรณ. 2523 : 80 - 81)

แนวการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลางความสนใจ โดยการให้เด็กไปศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้เด็กเป็นนักค้นคว้าหรือข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ดีกว่าการรับจากครูฝ่ายเดียว (กระทรวงศึกษาธิการ. 2525 : 4) จากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 นี้จึงจำเป็นจะต้องปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่เรียนด้วย เพราะการอ่านเป็นนิสัยอย่างหนึ่งที่สามารถสร้างและส่งเสริมกันได้ โดยใช้ความพยายามเพียงเล็กน้อย และปฏิบัติเป็นประจำ ทั้งนี้มีส่วนสำคัญในอันที่จะช่วยสร้างและวางรากฐานอันมั่นคงนี้คือ ผู้ปกครอง และบรรณารักษ์ (ชุตินา สัจจานันท์. 2529 : 54)

ดังนั้น ครู ผู้ปกครอง และบรรณารักษ์จะต้องร่วมมือในการเพิ่มความสนใจกระตุ้นให้เด็กสนใจอ่านหนังสือมากขึ้น โดยเฉพาะบรรณารักษ์จะต้องมีความกระตือรือร้นที่จะเป็นสื่อกลางเชื่อมโยงเด็กให้ได้พบกับหนังสือและพยายามให้หนังสือเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตของเด็ก โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต่าง ๆ นอกเหนือจากการเรียน เช่น หนังสือส่งเสริมการอ่าน หนังสืออ่านเพิ่มเติม และหนังสือเด็กทั่ว ๆ ไปที่มีคุณภาพที่มีอยู่ในท้องตลาดปัจจุบัน (ชุตินา สัจจานันท์. 2525 : 14) และโดยเฉพาะหนังสือภาพซึ่งเป็นหนังสือสำหรับเด็กประเภทหนึ่งที่เด็กให้ความสนใจมาก เพราะผู้จัดทำได้คำนึงถึงความสนใจและความต้องการของเด็กเป็นสำคัญ (ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. 2527 : 17)

จะเห็นได้ว่าในหลักการเรียนการสอนทั่วไปนั้น ความต้องการและความสนใจเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ ถ้าหากครูได้คัดเลือกหนังสือสำหรับเด็กนำไปใช้ร่วมกับวิธีสอนอย่างถูกต้องเหมาะสมแล้ว หนังสือสำหรับเด็กก็จะสามารถเป็นเครื่องมือในการสอนที่ทรงประสิทธิภาพได้อย่างหนึ่ง (Wittich and Schuller. 1962 : 164) นับได้ว่าหนังสือ

สำหรับเด็กเป็นสิ่งที่ไม่มีอิทธิพลต่อเด็ก เปรียบเสมือนครูผู้สอนประสบการณ์และจินตนาการ ให้แก่เด็ก (กุลกรวันษ์ เกษมณังมิจ. 2522 : 13) เด็กเมื่ออ่านหนังสือย่อมจะได้เรียนรู้ ถึงแบบอย่างและบรรทัดฐานของสังคมที่หนังสือในสังคมนั้น ๆ สะท้อนรูปแบบให้เห็นการกระทำ ข้อควรปฏิบัติ ข้อห้ามปฏิบัติ กฎเกณฑ์ ศีลธรรม จรรยา มารยาท รวมไปถึงแบบแผนการปกครอง กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่คนในสังคมนั้น ๆ กำหนดขึ้น เด็กจะค่อย ๆ เรียนรู้ เลียนแบบ และสะสม ไปทีละน้อยเรื่อย ๆ ไปจนกระทั่งยึดเป็นแนวปฏิบัติเมื่อเขาเจริญวัยขึ้น ดังนั้นหนังสือที่เด็กอ่าน จึงมีบทบาทเป็นตัวกำหนดทางสังคมที่สำคัญประการหนึ่งทั้งทางตรงและทางอ้อม ในการปฏิบัติฐาน แนวความคิด และค่านิยมต่าง ๆ ให้แก่เด็ก (นิศา ชูโต และกล่อมจิตต์ หลายเวช. 2527 : 2 - 3) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา (Bandura. 1969 : 120) ที่กล่าวถึงอิทธิพลของตัวแบบว่าเมื่อทำให้ผู้สังเกตแสดงพฤติกรรมที่เขามีแนวโน้มจะแสดง ออก แต่ยังไม่แสดงออกมาได้ง่ายขึ้น การใช้ตัวแบบแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ให้ผู้สังเกตเห็น จะเป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้ผู้สังเกตกระทำพฤติกรรมนั้นตามตัวแบบได้

การจัดหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพให้เด็กอ่านนับเป็นการจัดตัวแบบที่ดีวิธีหนึ่ง ซึ่งจะช่วยให้เด็กได้คิดและสามารถเลือกวิถีที่ดีและถูกต้องเพื่อนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตของตนเองได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับบทบาทหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพไปใช้นักนาสุขภาพปฏิบัติ นักเรียน ทั้งนี้ผลจากการศึกษาสามารถใช้เป็นแนวทางให้ครู ผู้ปกครอง บรรณารักษ์ ตลอดจนเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องได้นำวิธีการไปใช้นักนาสุขภาพเพื่อให้เกิดผลดีต่อสุขภาพนักเรียนในโอกาสต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบสุขภาพปฏิบัติก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ
2. เพื่อเปรียบเทียบสุขภาพปฏิบัติก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ และมีกิจกรรม

การสนทนา เกี่ยวกับหนังสือ

3. เพื่อเปรียบเทียบสุขปฏิบัติหลังการทดลองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างโรงเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ โรงเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ และโรงเรียนที่ไม่ได้รับการส่งเสริมการอ่าน

4. เพื่อเปรียบเทียบสุขปฏิบัติหลังการทดลองของนักเรียนชายกับนักเรียนหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ

5. เพื่อเปรียบเทียบสุขปฏิบัติหลังการทดลองของนักเรียนชายกับนักเรียนหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นแนวทางสำหรับบรรณารักษ์ในการคัดเลือกหนังสือสำหรับเด็กที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสุขภาพเข้าห้องสมุด และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพื่อให้การใช้ประโยชน์จากหนังสือได้ผลดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นแนวทางสำหรับครู ผู้ปกครอง ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำหนังสือสำหรับเด็กไปใช้พัฒนาสุขปฏิบัติของนักเรียน

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. สุขปฏิบัติก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพแตกต่างกัน

2. สุขปฏิบัติก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือแตกต่างกัน

3. สุขปฏิบัติหลังการทดลองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างโรงเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ โรงเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ และโรงเรียนที่ไม่ได้รับการส่งเสริมการอ่านแตกต่างกัน

4. สุขปฏิบัติหลังการทดลองของนักเรียนชายกับนักเรียนหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพแตกต่างกัน

5. สุขปฏิบัติหลังการทดลองของนักเรียนชายกับนักเรียนหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือแตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดนิวยอร์ก ที่มีการจัดบริการอนามัยโรงเรียนระดับ 1 ในภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2532 จำนวน 60 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 จำนวน 20 คน กลุ่มทดลองที่ 2 จำนวน 20 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 20 คน ในแต่ละกลุ่มจะสุ่มให้ได้นักเรียนชาย 10 คน นักเรียนหญิง 10 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า แบ่งออกเป็น

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

2.1.1 การอ่านหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ แบ่งเป็น

2.1.1.1 การได้อ่านหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพซึ่งเป็นกลุ่ม

ทดลองที่ 1

2.1.1.2 การได้อ่านหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพและมีกิจกรรม

การสนทนาเกี่ยวกับหนังสือซึ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 2

2.1.1.3 การไม่ได้อ่านหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ ซึ่งเป็นกลุ่ม

ควบคุม

2.1.2 เพศของนักเรียนในกลุ่มทดลอง

2.1.2.1 เพศชาย

2.1.2.2 เพศหญิง

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สุขปฏิบัติของนักเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สุขปฏิบัติของนักเรียน หมายถึง ลักษณะของสุขภาพที่สังเกตได้อันมีผลเนื่องมาจากสุขปฏิบัติในด้านการรักษาความสะอาดของร่างกายและเครื่องแต่งกาย คือ สิวระ ผม ตา หู จมูก ปาก ฟัน ผิวหนัง เล็บมือ เล็บเท้า เสื้อผ้า ถุงเท้า และรองเท้าของนักเรียน ซึ่งวัดได้จากแบบสังเกตสุขปฏิบัติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
2. หนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ หมายถึง หนังสือสำหรับเด็กที่มีเนื้อหาเฉพาะที่ส่งเสริมสุขภาพด้านการรักษาความสะอาดของร่างกายและเครื่องแต่งกายที่ผู้วิจัยพิจารณาคัดเลือกมาจากหนังสือที่เหมาะสมสำหรับเด็กประถมศึกษาตอนปลาย จำนวน 32 ชื่อเรื่อง
3. กิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ หมายถึง กิจกรรมที่ครูบรรณารักษ์จัดขึ้นหลังจากที่นักเรียนอ่านหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพจบแล้ว โดยนำนักเรียนทั้งกลุ่มมาสนทนาในเรื่องที่นักเรียนได้อ่านจบไปในแต่ละช่วง
4. นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2532 ของโรงเรียนที่จัดบริการอนามัยโรงเรียนระดับ 1 อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้
จัดเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

1. เอกสารเกี่ยวกับโครงการสุขภาพในโรงเรียน
2. งานวิจัยเกี่ยวกับโครงการสุขภาพในโรงเรียน
3. เอกสารเกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือสำหรับเด็ก
4. งานวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือสำหรับเด็ก

เอกสารเกี่ยวกับโครงการสุขภาพในโรงเรียน

ในวงการศึกษาไทยและต่างประเทศได้ให้ความหมายและลักษณะของโครงการสุขภาพ
ในโรงเรียน (School Health Program) ไว้หลายคน คือ ปัทมา สมบูรณ์ศิลป์ (2523 :
10) กล่าวว่า โครงการสุขภาพในโรงเรียน คือกิจกรรมนานาประการในโรงเรียนที่มี
จุดมุ่งหมายเพื่อป้องกัน ส่งเสริม และรักษาสุขภาพของนักเรียน ตลอดจนครู เจ้าหน้าที่
คณงาน ภารโรง และบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยโครงการนี้อาจแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน
คือ การสอนสุขศึกษา การจัดสิ่งแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะ และการบริการสุขภาพ และสุชาติ
โสมประสุธ (2525 : 2) กล่าวว่า โครงการสุขภาพในโรงเรียนหมายถึงการดำเนินงาน
เพื่อช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางด้านสุขภาพทั้งในด้านความรู้ เจตคติ และการ
ปฏิบัติ เพื่อการดำรงรักษาไว้และการปรับปรุงส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนและบุคลากรใน
โรงเรียน โดยการจัดกิจกรรมที่สำคัญ 3 ประการ คือ การจัดสิ่งแวดล้อม การบริการ
สุขภาพและการสอนสุขศึกษา

นอกจากนี้ กู๊ด (Good. 1973 : 277) กล่าวว่า โครงการสุขภาพในโรงเรียน

คือการวางโครงการให้แหล่งทรัพยากรของโรงเรียน บ้าน และชุมชนเพื่อส่งเสริมสุขภาพ โดยวิธีให้ความรู้ สุขนิสัย และเจตคติที่ดีแก่นักเรียน การจัดสิ่งแวดล้อมรวมทั้งการดำเนินการ ให้มีการตรวจร่างกายเป็นระยะ การจัดให้มีการเรียนการสอนเรื่องสุขภาพ และโครงการ โภชนาการ การวางข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียน รวมทั้งความ พยายามที่จะให้ความร่วมมือกันระหว่างบ้านและหน่วยงานชุมชน

สาขาศุข ชมาณท์ และคนอื่น ๆ (2521 : 1) ได้แบ่งงานของโครงการสุขภาพ ในโรงเรียนไว้ว่า ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะ ได้แก่ การจัดและการดำเนินงาน ความสะอาด ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไขและส่งเสริมสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะ
2. การบริการสุขภาพในโรงเรียน ได้แก่ การจัดบริการสุขภาพชนิดต่าง ๆ สำหรับ นักเรียน ครู และบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียน
3. การสอนสุขภาพในโรงเรียน ได้แก่ การจัดการสอนและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้และประสบการณ์ด้านสุขภาพแก่นักเรียน ทั้งทางตรงและทางอ้อม ตลอดจนให้ คำแนะนำหรือเป็นวิทยากรด้านสุขภาพให้แก่ครูและบุคลากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

จากการแบ่งลักษณะของงานโครงการสุขภาพในโรงเรียนของนักการศึกษาหลายท่าน ที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า งานโครงการสุขภาพในโรงเรียนประกอบด้วยงาน 3 ด้านที่สำคัญคือ

1. การจัดสิ่งแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะ
2. การจัดบริการสุขภาพ
3. การจัดการเรียนการสอนสุขภาพ

การพัฒนาสุขภาพในโรงเรียน

การพัฒนาสุขภาพของนักเรียนในโรงเรียนสามารถกระทำได้อย่างดี ทั้งนี้เพราะ โรงเรียนมีสถานที่ อาคาร บริเวณที่เหมาะสม มีผู้ถ่ายทอดความรู้คือ ครู อาจารย์ ซึ่งมีความชำนาญในด้านการเรียนการสอน การวัดผล มีหลักสูตรที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน มีวัสดุ อุปกรณ์ที่จะช่วยในการเรียนการสอน มีเวลาที่กำหนดไว้อย่างเหมาะสมที่จะให้นักเรียนได้รับ

ประสบการณ์ต่าง ๆ ตามหลักสูตรที่ได้ระบุไว้ มีจำนวนเวลาที่นานพอที่จะให้กระบวนการเปลี่ยนแปลงสุขภาพเกิดขึ้นได้ในช่วงที่อยู่ในโรงเรียน มีสถานการณ์ที่สามารถส่งเสริม บังคับให้นักเรียนได้พัฒนาสุขภาพของตนเองได้

ดัณีย์ สุจันงค์ (2527 : 8) กล่าวไว้ว่า โครงการสุขภาพในโรงเรียนเป็นโครงการที่ดำเนินเพื่อก่อให้เกิดผลดีแก่นักเรียน โดยมุ่งหมายที่จะส่งเสริมให้สุขภาพอนามัยของเด็กนักเรียนดีขึ้น ทั้งเป็นการช่วยปลูกฝังให้เด็กมีสุขนิสัย ทัศนคติในด้านความเป็นอยู่ โดยปฏิบัติตนให้เป็นระเบียบและสะอาดถูกต้องซึ่งจะติดนิสัยไปจนโต และสามารถนำความรู้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ทั้งที่บ้าน ตลอดจนครอบครัวในเวลาต่อไปอีกด้วย

ความสำคัญของการพัฒนาสุขภาพที่ดีของเด็ก ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2527 : 162) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางด้านความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติที่ถูกต้อง สามารถช่วยแก้ปัญหาสุขภาพของนักเรียนและนำไปสู่การแก้ปัญหาของประชาชนโดยส่วนรวมในอนาคตได้ ดังนั้นการดำเนินงานสุขภาพที่จะสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางด้านสุขภาพของเด็กให้ถูกต้องและเหมาะสมกันนั้น จะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบสำคัญอย่างน้อย 4 ประการ คือ

1. การส่งเสริมบุคลากรสุขภาพในโรงเรียน
2. หลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาสุขภาพ
3. การบริการสุขภาพในโรงเรียน
4. การปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

องค์ประกอบสำคัญเหล่านี้ ถ้าสามารถจัดให้สัมพันธ์และสอดคล้องกันโดยมีการพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพและพอเพียง มีหลักสูตรการเรียนการสอนที่ตรงกับสภาพปัญหาของผู้เรียน มีการจัดบริการอนามัยที่จำเป็นและเพียงพอ ตลอดจนได้ปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมและเอื้ออำนวยซึ่งกันและกันแล้ว เป็นที่เชื่อกันว่าวิธีการดังกล่าวจะสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติไปในแนวทางที่ต้องการได้ อันเป็นการส่งเสริมสุขภาพให้ไปสู่เป้าหมายของการมีสุขภาพดีถ้วนหน้าเมื่อถึงปี 2543 (กรมพลศึกษา. ม.ป.ป. : 53)

จากเหตุผลต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่าโรงเรียนเป็นสถานที่ที่สำคัญในการพัฒนาสุขภาพให้เกิดขึ้นกับนักเรียน และสิ่งสำคัญที่สุดที่จะทำให้นักเรียนมีสุขภาพที่ดีได้ก็คือการดำเนินงานสุขภาพศึกษาในโรงเรียน (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2526 : 36) และผู้ที่มีหน้าที่โดยตรงในการดำเนินงานสุขภาพศึกษาในโรงเรียนก็คือ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียน ซึ่งจะต้องจัดกิจกรรมและประสานการดำเนินการเรียนรู้เกี่ยวกับสุขภาพให้ประสานสัมพันธ์กันทั้งฝ่ายศึกษาและสาธารณสุข ดังนี้คือ

1. บริการอนามัยโรงเรียน
2. สุขศึกษาในโรงเรียน
3. อนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน
4. ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียน

(กรมอนามัย. 2527 : 1 - 2)

การจัดการเรียนการสอนสุขภาพศึกษาในโรงเรียน

ความมุ่งหมายที่สำคัญที่สุดในการสอนสุขภาพก็คือจะต้องให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องพฤติกรรม ซึ่งได้แก่ การเปลี่ยนแปลงในเรื่องความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติตน ดังนั้นในการสอนจึงจำเป็นจะต้องเน้นทั้งความรู้ ทักษะคิดและการปฏิบัติพร้อม ๆ กันไป (คณะอนุกรรมการสุขภาพ สาขการศึกษา. 2520 : 21) นอกจากนี้ วัตต์ (พัชรา กาจนารักษ์. 2521 : 349 ; อ้างอิงมาจาก Wood. 1926 :) กล่าวว่า สุขศึกษาคือกระบวนการที่ก่อให้เกิดประสบการณ์ ซึ่งเป็นผลทำให้นักเรียนได้รับความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับสุขภาพ การสุขภาพประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

1. ขบวนการศึกษาเพื่อแก้ปัญหาสุขภาพ
2. การเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะคิด และสุนทรีย์
3. การเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคิด และสุนทรีย์ที่ดี

การจัดการเรียนการสอนสุขภาพให้บรรลุเป้าหมายได้นั้น สุชาติ โสภประยูร (2519 : 120) ได้ให้แนวทางที่ควรยึดเป็นหลักในการพิจารณาดังนี้

1. ควรจัดสอนให้สอดคล้องหรือผสมผสานเข้ากับการสอนทฤษฎี รวมทั้งกิจกรรมนอกหลักสูตรหรือเสริมหลักสูตรอื่น ๆ ด้วย
2. แผนการสอน ควรจะมีความสัมพันธ์และรับผิดชอบร่วมกันระหว่างบ้านและโรงเรียน
3. ความมุ่งที่จะปรับปรุง ส่งเสริมสุขภาพในด้านสังคม จิตใจ และอารมณ์ให้มากขึ้น ๆ กับการเห็นด้านสุขภาพทางร่างกาย
4. ควรเน้นถึงความคิดที่เกี่ยวกับการพัฒนาด้านบุคคลให้มากขึ้น ๆ กับการรับผิดชอบต่าง ๆ ที่บุคคลนั้นมีต่อสังคมอื่น ๆ
5. การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะและการจัดบริการสุขภาพ เป็นแรงกระตุ้นที่สำคัญยิ่งในการเรียนการสอนสุขศึกษา
6. การสอนสุขศึกษาในโรงเรียน ควรจัดให้เหมาะสมและสัมพันธ์กับความต้องการของเด็กและสังคมทั้งโรงเรียนอื่น ๆ ตั้งอยู่

จะเห็นได้ว่าการให้ความรู้ด้านสุขภาพโดยการจัดการเรียนการสอนสุขศึกษาจะได้ผลสำเร็จเพียงใดขึ้นอยู่กับผู้บริหารและครูผู้สอน เนื่องจากเด็กมีประสบการณ์ด้านสุขภาพจากบ้านแตกต่างกันไป ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนสุขศึกษาในโรงเรียนจึงหมายถึงประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นเพื่อให้เด็กเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องสุขภาพ มีทัศนคติที่ดีและปฏิบัติตนได้ถูกต้องทั้งส่วนบุคคลและชุมชน เป็นสุขนิสัยที่ติดตัวไปอย่างถาวร ซึ่งครูเท่านั้นจะเป็นผู้แนะนำแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพให้เด็กเข้าใจได้ถูกต้องเหมือนกัน แล้วการจัดการเรียนการสอนสุขศึกษาในโรงเรียนก็จะเกิดประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

การจัดบริการสุขภาพในโรงเรียน

การจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนก็เป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งซึ่งช่วยให้เกิดการเรียนรู้ด้านมาตรฐานสุขภาพและการให้บริการสุขภาพแก่นักเรียน และเป็นงานสำคัญอย่างหนึ่งของงานสุขศึกษาสายการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมสำคัญคือ การตรวจค้นหาความบกพร่องทางสุขภาพ การให้บริการรักษาพยาบาลแก่ผู้เจ็บป่วยเล็กน้อย ๆ ในโรงเรียน

การแนะแนวสุขภาพ การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อในโรงเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายดังนี้ (กรมพลศึกษา. ม.ป.ป. : 11)

1. เพื่อปรับปรุง ส่งเสริม และดำรงรักษาไว้ซึ่งสุขภาพและสวัสดิภาพของนักเรียน
2. เพื่อสร้างเจตคติที่ดีเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพให้นักเรียน
3. กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความต้องการและสนใจในเรื่องสุขภาพของตนเองยิ่งขึ้น
4. เพื่อเป็นตัวอย่างให้นักเรียนนำสิ่งที่ได้เห็นหรือ ได้กระทำที่โรงเรียน ไปปฏิบัติ

จริง ๆ ในชีวิตประจำวัน

5. เป็นการส่งเสริมการสอนสุขศึกษาให้ได้ผลดียิ่งขึ้น
6. เพื่อเป็นการเข้าให้ครูและผู้ปกครองมองเห็นความสำคัญในเรื่องสุขภาพอนามัยของเด็กมากขึ้น

ปัญญา สมบูรณ์ศิลป์ (2523 : 89) ได้กล่าวถึงการบริการสุขภาพในโรงเรียนว่าเป็นวิธีการต่าง ๆ ที่แพทย์ พยาบาล ทันตแพทย์ ครู และบุคลากรอื่น ๆ ดำเนินการเพื่อประเมินสภาวะทางด้านสุขภาพ เพื่อป้องกันและส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนและบุคลากรต่าง ๆ ในโรงเรียนโดยจัดบริการในรูปแบบต่าง ๆ ให้ ซึ่งคล้ายคลึงกับ สุชาติ โสมประสูร (2526 : 3) กล่าวว่า การบริการสุขภาพในโรงเรียน หมายถึงการดำเนินงานซึ่งกระทำโดยแพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล ครู และบุคลากรอื่น ๆ โดยมีจุดประสงค์ที่จะส่งเสริมและคุ้มครองสุขภาพของนักเรียนและทุกคนในโรงเรียนให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้

กูด (Good. 1973 : 277) อธิบายว่า การบริการสุขภาพในโรงเรียนหมายถึงการบริการทางการแพทย์เบื้องต้นที่จัดขึ้นในสถานศึกษา โดยมีบุคลากรทางการแพทย์ เช่น พยาบาล นักแนะแนว เป็นผู้ดำเนินการเพื่อตรวจสอบป้องกันและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ จากคำอธิบายดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า งานบริการสุขภาพในโรงเรียน หมายถึง การดำเนินการตรวจ ส่งเสริมและคุ้มครองสุขภาพของนักเรียนและบุคลากรทุกคนในโรงเรียนให้ดีที่สุด ซึ่งกระทำโดยแพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล ครู และบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ นัชรา กาญจนารักษ์ (2521 : 395) ได้กล่าวถึงความสำคัญและความจำเป็นเกี่ยวกับการบริการสุขภาพในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. การศึกษาเล่าเรียนจะได้ผลดีถ้านักเรียนมีสุขภาพดี สายตาและหูเป็นปกติย่อมมีความสำคัญต่อการศึกษาล่าเรียนมาก

2. การบริการสุขภาพเฝ้าการส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติตนให้มีสุขภาพดีอยู่เสมอ

3. การบริการสุขภาพช่วยให้นักปกครองและครูได้รู้ปัญหาและภาวะสุขภาพของนักเรียน

4. ช่วยให้ครูได้จัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพทางร่างกายและจิตใจของนักเรียน

5. เพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เจตคติทางสุขภาพและสุขนิสัยดีขึ้น

ดังนั้นการบริการสุขภาพในโรงเรียนจึงเป็นการจัดประสบการณ์ในวิชาสุขศึกษาให้นักเรียน ทั้งสามารถนำประสบการณ์นี้ไปใช้ทั้งที่บ้านและชุมชน รวมถึงครูสามารถนำกิจกรรมการบริการสุขภาพและปัญหาสุขภาพไปทำการสอนในห้องเรียนได้อีกด้วย

กองอนามัยโรงเรียน (กรมอนามัย. 2527 : 10) ได้แบ่งระดับการบริการสุขภาพในโรงเรียนออกเป็น 3 ระดับด้วยกัน โดยกำหนดหลักการจัดบริการที่ครบถ้วนไว้ 9 ประการ เรียงลำดับหัวข้อบริการตามความจำเป็น เป็นการปฏิบัติงานดังนี้

1. นักเรียนทุกคนมีบัตรบันทึกสุขภาพ
2. จัดโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะ
3. สร้างภูมิคุ้มกันโรค
4. ส่งเสริมสุขศึกษา
5. นักเรียนได้รับการตรวจสุขภาพ
6. นักเรียนที่เจ็บป่วยได้รับการตรวจรักษา
7. มีการติดตามผลการรักษา
8. มีประปาโรงเรียน
9. มีโภชนาการโรงเรียน

โรงเรียนระดับ 1 หมายถึง โรงเรียนที่จัดให้มีบริการตั้งแต่ข้อ 1 - 9

โรงเรียนระดับ 2 หมายถึง โรงเรียนที่จัดให้มีบริการตั้งแต่ข้อ 1 - 7

โรงเรียนระดับ 3 หมายถึง โรงเรียนที่จัดให้มีบริการตั้งแต่ข้อ 1 - 4

สำหรับในด้านการตรวจสอบสุขภาพนั้น การตรวจและการประเมินผลสุขภาพของเด็กสามารถทำได้โดยบุคคลหลายฝ่าย เช่น ผู้ปกครอง ครู พยาบาล และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขอื่น ๆ ซึ่งขอบข่ายในการตรวจ วิธีการตรวจจะแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับว่าผู้ตรวจเป็นใคร เช่น ถ้าตรวจโดยครูก็อาจจะตรวจจากลักษณะที่สังเกตได้จากภายนอกหรือวิธีการตรวจง่าย ๆ แต่การตรวจที่ยากและลึกซึ้งต้องใช้เครื่องมือทางการแพทย์ ผู้ตรวจก็ควรเป็นเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ แต่เด็กก็มีโอกาสได้รับการตรวจจากบุคคลเหล่านี้บ่อย ดังนั้นผู้ที่ทำการตรวจสอบสุขภาพของเด็กได้อย่างสม่ำเสมอคือครู ซึ่งกองอนามัยโรงเรียน (กรมอนามัย. 2526 : 1 - 7) ได้ให้คำแนะนำในการตรวจสอบสุขภาพไว้เป็น 3 ระยะ คือ

1. การสังเกตในตอนเข้าก่อนเข้าเรียน โดยสังเกตความสะอาดของเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย ศีรษะและผม หู ตา จมูก ปาก ฟัน ผิวหนัง เล็บมือและเท้า
2. การสังเกตอาการผิดปกติของนักเรียนในชั้นเรียน โดยสังเกตลักษณะทั่วไป ทรวดทรง ผิวหนัง เล็บ ตา หู จมูกและคอ ปากและฟัน ศีรษะและผม พฤติกรรม และอุปนิสัย
3. การตรวจสอบสุขภาพเป็นครั้งคราว อาจตรวจสอบสัปดาห์ละครั้ง เดือนละครั้ง หรือเทอมละครั้งแล้วแต่ความเหมาะสม โดยสังเกตเช่นเดียวกับข้อ 1 และข้อ 2 แต่ตรวจสอบละเอียดกว่ารวมทั้งตรวจสอบอย่างอื่นเพิ่มเติม ได้แก่ การซึ้นน้ำหนักและวัดส่วนสูง การทดสอบสายตาและทดสอบการได้ยิน เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าผู้บริหาร ครู และบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียนมีบทบาทสำคัญยิ่งในการดำเนินงานพัฒนาสุขภาพของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดี และการปฏิบัติในด้านสุขภาพที่ถูกต้อง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี

งานวิจัยเกี่ยวกับโครงการสุขภาพในโรงเรียน

งานวิจัยในต่างประเทศ

เดนิสัน (Denison. 1969 : 731 - 735) ได้วิจัยเรื่อง "ความแตกต่างใน
 สุขปฏิบัติของนักเรียนที่มีฐานะต่ำและนักเรียนที่มีฐานะปานกลางในโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
 อัลเบิร์ตกลลาติน" ในรัฐเพนซิลวาเนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยได้ทำการศึกษาใน
 เรื่องต่อไปนี้ 10 เรื่อง คือ โภชนาการ สุขภาพจิต สุขภาพในครอบครัว โรคติดต่อ
 สวัสดิศึกษา การปฐมพยาบาล สุขภาพชุมชน กันตสุขภาพ สันทนาการและการพักผ่อน ผล
 จากการวิจัยพบว่า โดยส่วนรวมสุขปฏิบัติของนักเรียนทั้งสองกลุ่มมีความใกล้เคียงกันมาก แต่
 มีความแตกต่างกันในบางเรื่อง คือ นักเรียนที่มีฐานะปานกลางจะมีสุขปฏิบัติน้อยมากในเรื่อง
 โภชนาการและสุขภาพจิต ส่วนนักเรียนที่มีฐานะต่ำมีสุขปฏิบัติน้อยมากในเรื่องสวัสดิศึกษา การ
 ปฐมพยาบาลและกันตสุขภาพ

มาร์ติน (Martin. 1977 : 3970-A) ได้วิจัยเรื่อง "การประเมินความต้องการ
 บริการสุขภาพในโรงเรียนเวอร์จิเนีย" (Need Assessment of School Health
 Service Programs in the Commonwealth of Virginia) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ
 ประเมินความต้องการของโครงการบริการสุขภาพในรัฐเวอร์จิเนีย โดยส่งแบบสอบถามไปยัง
 ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการบริการสุขภาพในโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ผู้รับผิดชอบ
 เกี่ยวกับการบริการสุขภาพในโรงเรียนส่วนใหญ่เห็นว่า บริการสุขภาพในโรงเรียนส่วนใหญ่มี
 ประโยชน์มาก โรงเรียนมีความต้องการพยาบาลและแพทย์ประจำโรงเรียน และเห็นสมควร
 ให้มีการเตรียมครูประจำชั้นเกี่ยวกับการบริการสุขภาพ

เดวิส, เจลส์มา และแวนวาเลย์ (Davis, Jelsma and VanValey. 1985 :
 151 - 153) ได้วิจัยเรื่อง "ความใส่ใจเรื่องสุขภาพกับการฝึกอบรมครูของครูประถมศึกษามิชิแกน"
 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจระดับความสัมพันธ์ของสุขภาพกับการฝึกอบรมครู โดย
 สังเกตจากความรู้และเหตุผลในการพิจารณาตัดเลือกปัญหาสุขภาพของเด็กของครูระดับมูลฐาน
 ซึ่งแตกต่างกันระหว่างครูประจำชั้นกับครูพิเศษ ครูใหม่และครูเก่า ดำเนินการวิจัยโดยใช้

แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อจัดระดับความสำคัญในปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับสุขภาพของเด็ก การแก้ปัญหาสุขภาพและเจตคติต่อการฝึกอบรม กลุ่มเป้าหมายที่นำมาศึกษา ได้แก่ ครูที่ทำการสอนระดับอนุบาลถึงเกรด 6 จำนวน 717 คน ในคาลามาซู รัฐมิชิแกน ผลการวิจัยพบว่าครูระดับประถมศึกษาที่มีการเตรียมตัวไม่พอสำหรับภาระหน้าที่ที่ได้รับโดยเฉพาะครูประจำชั้น เพราะเหตุว่าไม่มีความรู้ความสามารถในปัญหาสุขภาพที่สำคัญ ๆ เช่น การบาดเจ็บที่ศีรษะ การใช้ยาผิด และการแนะนำสุขภาพ โดยครูในระดับประถมศึกษานั้นต้องได้รับการศึกษาอบรมด้านสุขภาพอย่างมาก

งานวิจัยในประเทศ

ไสว เพ็ญวิภาวรัตน์ (2520 : 56 - 67) ได้วิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ในกรุงเทพมหานคร กับในจังหวัดนครราชสีมา" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสอบพฤติกรรมสุขภาพและเปรียบเทียบผลสอบพฤติกรรมสุขภาพทางด้านความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ทั้งสองจังหวัด พบว่าความรู้และทัศนคติด้านสุขภาพของนักเรียนทั้งสองจังหวัดอยู่ในเกณฑ์ ไม่แตกต่างกัน และการปฏิบัติตามทางสุขภาพ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับพอ เจ และ ไม่แตกต่างกัน

คณะกรรมการโครงการศึกษาในโรงเรียน อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม (กระทรวงสาธารณสุข. 2522 : 157) ได้วิจัยเรื่อง "การศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติด้านอนามัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของนักเรียนในด้านความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติ การดำเนินงานสุขภาพศึกษาในโรงเรียน เน้นประสบการณ์แก่เจ้าหน้าที่หน่วยงานต่าง ๆ ในการดำเนินงานและขยายงานท้องถิ่น และได้มาซึ่งแผนภูมิองค์การสำหรับการปฏิบัติงานสุขภาพศึกษาในโรงเรียน ผลจากการสำรวจเบื้องต้นสรุปได้ว่า พฤติกรรมในด้านความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติของนักเรียนในเรื่องต่าง ๆ ควร จะได้รับการปรับปรุงแก้ไขไปพร้อม ๆ กันทั้งสามด้านทุกเรื่อง

ทัศนีย์ อินทรสุขศรี (2522 : 160 - 165) ได้วิจัยเรื่อง "ความรู้ ทักษะ และ

การปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น จังหวัดนครราชสีมา" ได้ใช้แบบสอบถามกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 738 คน ทั้งในและนอกเขตเทศบาล ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนยังมีความรู้และทัศนคติไม่ถูกต้องในเรื่องอาหารและประชากรศึกษา สำหรับการปฏิบัติทางสุขภาพของนักเรียน ส่วนใหญ่ยังปฏิบัติไม่ถูกต้องในเรื่องการรักษาพยาบาลตนเองและการป้องกันโรคต่าง ๆ ที่สามารถป้องกันได้ เช่น ท้องร่วง โรคพยาธิ โรคฟัน และการซื้อยามากินเองเมื่อเจ็บป่วย

อัสนีย์ แสงวงษ์ (2525 : 83 - 96) ได้วิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูพลานามัยที่มีต่อบทบาทครูอนามัยโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" โดยใช้แบบสอบถามกับผู้บริหาร 152 คน ครูหมวดพลานามัย 152 คน จาก 19 โรงเรียนพบว่า ครูหมวดพลานามัยต้องการให้ครูประจำชั้นรับผิดชอบเรื่องการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูงของนักเรียนและเก็บสถิติบันทึกผลสุขภาพเป็นอันดับแรก เพราะครูอนามัยโรงเรียนไม่สามารถตรวจสอบสุขภาพของนักเรียนทุกคนได้ และเห็นว่าครูอนามัยโรงเรียนควรมีความร่วมมือกับครูประจำชั้นในการแก้ปัญหาสุขภาพนักเรียน

ทิพา จันทรคามิ (2525 : บทคัดย่อ) และกาญจนา บุญมี (2527 : 151) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ด้านการสอนสุขศึกษาขาดแคลนหนังสือและเอกสารเกี่ยวกับสุขภาพ มีให้ครูและนักเรียนค้นคว้าไม่เพียงพอ

จากเอกสาร บทความและผลงานวิจัยต่าง ๆ สรุปได้ว่า ในการพัฒนาสุขภาพของนักเรียน ผู้บริหาร ครู และบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียนมีบทบาทสำคัญมากในการจัดดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรม 4 ด้าน คือ การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะ การบริการสุขภาพ การสอนสุขศึกษา และความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน บ้าน และชุมชน ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าการดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียนจะเกิดประสิทธิภาพได้เป็นอย่างดีทางโรงเรียนจะต้องดำเนินงานทั้ง 4 ประการไปพร้อม ๆ กัน เพื่อพัฒนาสุขภาพของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารเกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือสำหรับเด็ก

ความหมายของการอ่าน

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้คำอธิบายถึงความหมายของการอ่านดังต่อไปนี้

จวีลักษ์ณ์ บุญชะภาณุ (2523 : 1) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การอ่านคือการ เก็บรวบรวมความคิดจากสิ่งพิมพ์

เบคอน (ชุตินา สัจจามันท์. 2525 : 9 ; อ้างอิงมาจาก Bacon. n.d. : unpagged) ปรวิญาเมธีชาวอังกฤษกล่าวว่า การอ่านทำคนให้เป็นคนโดยสมบูรณ์

โกชัย สาริกบุตร (2529 : 17) ให้ความหมายว่า การอ่านหมายถึงการแปลความหมายของตัวอักษรออกมาเป็นถ้อยคำ ความคิดแล้วนำไปใช้เป็นประโยชน์ ตัวอักษรเป็นเพียงเครื่องหมายแทนความเข้าใจความหมายของคำที่ปรากฏในข้อความนั้น ๆ

แฮริส และสมิธ (Haris and Smith. 1976 : 14) ให้ความเห็นว่า การอ่านเป็นรูปแบบของการสื่อความหมาย เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดและความรู้ระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน ผู้เขียนจะแสดงความคิดเห็นของตนเป็นภาษาเขียน มีลักษณะท่วงทำนองแตกต่างกันออกไป ผู้อ่านต้องพยายามทำความเข้าใจความหมายของข้อความที่อ่านนั้น ความสามารถในการรู้ความหมายของสิ่งที่อ่านขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของผู้อ่านด้วย

จากความหมายข้างต้นพอจะสรุปได้ว่า การอ่านคือการใช้สายตาสัมผัสตัวอักษรรับรู้ และเข้าใจความหมายของคำ สามารถจับใจความที่สำคัญของเรื่องให้ตรงกับที่ผู้เขียนต้องการ โดยอาศัยประสบการณ์เดิมที่มีอยู่มาเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ แล้วคิดพิจารณานำความหมายนั้นสรุปและนำไปใช้ประโยชน์ได้

ความสำคัญของการอ่าน

การอ่านเป็นทักษะที่ยอมรับกันว่า เป็นรากฐานที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับการแสวงหาความรู้และวิทยาการใหม่ ๆ ตลอดจนแนวคิดต่าง ๆ ความรู้ส่วนใหญ่ที่จะสามารถค้นคว้าได้ด้วยตัวเองมักจะออกมาในรูปของสิ่งพิมพ์ซึ่งต้องอาศัยทักษะการอ่าน คนที่อ่านมากย่อมได้

เปรียบเทียบทั้งในการศึกษาและในชีวิตประจำวัน

ชัปแมน (Chapman. 1978 : 61 - 63) กล่าวว่าไว้ว่าการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นแนวทางสำคัญที่จะนำไปสู่ความรู้ และการอ่านเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในการเรียนทุกสาขาวิชาและในชีวิตประจำวันของมนุษย์ในปัจจุบัน ซึ่งการเรียนรู้ ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละบุคคลที่จะแปลความหรือตีความจากสิ่งพิมพ์ได้อย่างครบถ้วน การอ่านจึงมีความสำคัญดังต่อไปนี้คือ

1. การอ่านจะช่วยในการส่งเสริมบุคลิกภาพ
2. การอ่านจะช่วยให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
3. การอ่านจะทำให้ผ่อนคลายความเครียดทางอารมณ์ และหนังสือที่เหมาะสมจะช่วยสนองความต้องการทางด้านจิตใจได้ด้วย
4. การอ่านจะทำให้ได้ประสบการณ์ใหม่ ๆ
5. การอ่านเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

สำหรับความสำคัญของการอ่านที่มีต่อเด็ก ฌองปาน (2526 : 5 - 6) ได้กล่าวว่า การอ่านมีความสำคัญต่อเด็กมาก เพราะวัยเด็กเป็นวัยที่เหมาะสมแก่การศึกษาหาความรู้ โดยเฉพาะในโรงเรียนการอ่านมีความจำเป็นสำหรับนักเรียนมาก ในชั้นหนึ่ง ๆ งานของนักเรียนต้องอาศัยการอ่านเป็นส่วนใหญ่ ฉะนั้นครูจึงต้องหาวิธีที่จะทำให้เด็กเกิดความสนใจในการอ่านหนังสือและใช้การอ่านให้เป็นประโยชน์ต่อตัวเอง

การส่งเสริมการอ่าน

การปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้เกิดขึ้นแก่เด็กเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบอันสำคัญยิ่งของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการศึกษาและการอบรมเลี้ยงดูเด็ก เพื่อส่งเสริมให้เด็กเป็นคนดีพร้อมทั้งกาย วาจา ใจ และสติปัญญา อันประกอบด้วยมีความรู้ดี ความประพฤติดี มีพลานามัยสมบูรณ์ดี สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง และนำความรู้นั้นไปใช้เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ ตลอดจนมนุษยชาติทั้งมวล (สวัสดี เรื่องพิเศษ. 2520 : 5)

ตั้งนัยการที่จะให้เด็กได้อ่านและรักการอ่านจนเป็นนิสัย ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการฝึกฝนให้แก่เด็กก็ได้แก่ผู้ปกครอง ครูผู้สอนและบรรณารักษ์ที่จะต้องปลูกฝังเด็กให้มีความรักการอ่านตั้งแต่เล็ก ๆ เพราะนิสัยรักการอ่านจะติดตัวไปเรื่อย ๆ เป็นผลดีต่อการเรียนและการปรับตัวให้เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมของเด็กได้เป็นอย่างดี (ฉวีวรรณ คูหาภิณท์. 2527 : 19) ซึ่งในเรื่องนี้ ชูติมา สัจจามันท์ (2525 : 9) ก็ได้กล่าวเสริมว่า ช่วงเวลาที่เหมาะสมที่สุดที่จะวางพื้นฐานการอ่านควรเริ่มต้นที่เด็กเล็กจนถึงระดับประถมศึกษา ยิ่งเริ่มต้นได้เร็วเท่าไรก็ยิ่งเป็นกำไรวางรากฐานได้มั่นคงขึ้น

มาลินี นิเมเสมอ (2523 : 27) กล่าวว่า ครูและโรงเรียนมีบทบาทสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่าพ่อแม่และผู้ปกครอง เพราะโรงเรียนเป็นสถานที่แห่งแรกที่เด็กจะได้อ่านหนังสือ โรงเรียนจะเสริมการอ่านหนังสือของเด็กได้โดยการจัดให้มีห้องสมุดในโรงเรียน หรือจัดมุมหนังสือในห้องเรียน ส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่ช่วยในการอ่านของเด็ก เช่น การจัดนิทรรศการ แข่งขันกันเล่านิทาน ใ้เวลาที่ ฯลฯ สิ่งดังกล่าวมานี้ครูจะเป็นผู้ที่มีส่วนช่วยได้อย่างมากในการปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับ นพพร เพ็ชรนิกุล (2522 : 13) ได้กล่าวไว้ว่า ครูควรมีบทบาทส่งเสริม เฝ้าดูอ่านหนังสือ เพราะนอกจากจะทำ เฝ้าดูการอ่านแล้วยังทำ เฝ้าดูเด็กรักการเรียน รักการศึกษาค้นคว้าอีกด้วย การส่งเสริมการอ่านของเด็กมีหลายวิธี เช่น การมอบหมายให้เด็กอ่านหนังสือ เมื่อเด็กอ่านจบให้เขียนข้อคิดเห็นหรือบทวิจารณ์ส่งครู หรือให้ออกมารายงานหน้าชั้นหน้าแถวตามโอกาส เป็นการฝึกให้เด็กกล้าหาญ ฝึกการพูดและฝึกการอ่านได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ครูอาจให้เด็กร่วมทำปัญหาจากหนังสือ แสดงละคร ใ้เวลาที่ หรืออภิปรายเกี่ยวกับตัวหนังสือ ฯลฯ ซึ่งทั้งนี้ต้องอาศัยความกระตือรือร้นและความคิดสร้างสรรค์ของครูเป็นหลักด้วย

กระบวนการเรียนรู้จากตัวแบบของแบนดูรา

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา (Bandura. 1977 : 22 - 29) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ว่า พฤติกรรมของบุคคลเกิดขึ้นได้จากการเรียนรู้โดยผ่านตัวแบบ เป็นการเรียนรู้ที่บุคคลสังเกตจากพฤติกรรมของตัวแบบ เมื่อบุคคลได้เห็นตัวแบบก็จะสามารถรับรู้

สัญลักษณ์ของการกระทำนั้นได้ และสัญลักษณ์เหล่านั้นจะชี้ให้เห็นแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม การเรียนรู้โดยผ่านตัวแบบดังกล่าวมีกระบวนการ 4 กระบวนการที่สำคัญคือ

1. กระบวนการให้ความสนใจ (Attention Processes) เป็นกระบวนการเลือกและรับรู้ลักษณะพฤติกรรมที่สำคัญของตัวแบบ ปัจจุบันการเรียนรู้ผ่านตัวแบบทำได้ง่ายขึ้นเนื่องจากมีสื่อช่วย เช่น โทรทัศน์ทำได้แพร่หลายมากและสื่อโทรทัศน์จะทำให้ผู้สังเกตให้ความสนใจเอาใจใส่ได้มาก เป็นต้น
2. กระบวนการจำ (Retention Processes) กระบวนการนี้เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้โดยการจำพฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงออก
3. กระบวนการแสดงออกทางพฤติกรรม (Motor Reproduction Processes) เป็นกระบวนการที่ผู้สังเกตเปลี่ยนสัญลักษณ์ให้อยู่ในรูปของพฤติกรรมที่เหมาะสม
4. กระบวนการจูงใจ (Motivation Processes) คนเราจะแสดงพฤติกรรมหรือเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบก็ต่อเมื่อผลของพฤติกรรมนั้นก่อให้เกิดผลดีมากกว่าผลเสีย นั่นคือจะแสดงพฤติกรรมที่ทำให้เกิดความพึงพอใจและปฏิเสธสิ่งที่ไม่ได้รับการยอมรับ

อิทธิพลการเรียนรู้ด้วยการเลียนแบบ

แบนดูรา (Bandura, 1969 : 178) ได้กล่าวถึงการเสนอตัวแบบทำได้ 2 วิธีคือ

1. การเสนอตัวแบบจากชีวิตจริง (Live Model) เป็นการให้ผู้สังเกตได้เห็นตัวแบบในสภาพการณ์จริง ซึ่งมีข้อดีคือตัวแบบสามารถเพิ่มเติมหรือปรับปรุงพฤติกรรมเพื่อให้การแสดงพฤติกรรมชัดเจนหรือเหมาะสมกับสภาพการณ์มากยิ่งขึ้น การเสนอตัวแบบวิธีนี้ช่วยให้ผู้สังเกตเกิดความสนใจในตัวแบบและลอกเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบได้ดีกว่าการเสนอตัวแบบวิธีอื่น
2. การเสนอตัวแบบในรูปสัญลักษณ์ (Symbolic Model) เป็นตัวแบบที่ผู้สังเกตผ่านสื่อหรือสัญลักษณ์อื่น เช่น คำสั่งสอน หนังสือภาพ ภาพยนต์ เทปบันทึกเสียง สไลด์ ฯลฯ ซึ่งเป็นการเสนอตัวแบบที่เตรียมเรื่องราวของตัวแบบไว้เรียบร้อยแล้ว ทำให้มีผลดีในการที่จะเน้นจุดสำคัญของการแสดงพฤติกรรมและยังสามารถควบคุมพฤติกรรมและผลกรรมของตัวแบบ

ได้ ทั้งยังสามารถเก็บไว้ใช้ในการให้ตัวแบบครั้งต่อไปได้ และยังสามารถใช้กับบุคคลคนเดียวหรือเป็นกลุ่มก็ได้

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2528 : 408) และกาเช่ (Gagne. 1985 : 258)

ได้กล่าวถึงหลักการเรียนรู้จากการใช้ตัวแบบว่าค่าเดิมเป็นลำดับดังนี้

1. การให้ผู้เรียนรู้จักตัวแบบ ถ้าตัวแบบไม่เป็นที่รู้จักของผู้เรียนก็ต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวแบบ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อถือ
2. การให้ข้อมูลที่จำเป็นแก่ผู้เรียน ข้อมูลนี้มีส่วนสัมพันธ์กับเจตคติที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน
3. ตัวแบบสาธิตหรือสื่อสารให้เห็นพฤติกรรมที่เลือกกระทำ ดังรายละเอียดต่อไปนี้
 - 3.1 กำหนดพฤติกรรมที่ต้องการให้ตัวแบบแสดง เพื่อให้บุคคลสังเกตและลอกเลียนแบบให้ชัดเจน
 - 3.2 ความชัดเจนของพฤติกรรมนั้น หมายถึง การสังเกตเห็นได้ วัดได้โดยใช้คนตั้งแต่ 2 คน สามารถสังเกตและวัดได้ตรงกัน
 - 3.3 พฤติกรรมของตัวแบบแสดงจะต้องอยู่ภายในระดับความสามารถของเด็ก
 - 3.4 พฤติกรรมที่ต้องการให้ผู้สังเกตเรียนรู้ อาจแยกออกเป็นพฤติกรรมย่อย ๆ และอาจใช้คำพูดชี้ให้ได้
 - 3.5 ต้องแน่ใจว่าผู้สังเกตตั้งใจสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบจริง ๆ
4. ให้นางเสริมแก่ตัวแบบเพื่อแสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมของตัวแบบเป็นสิ่งที่ควรกระทำตาม

การใช้ตัวแบบในการจัดการเรียนการสอนโดยมากใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ เพราะมีความเป็นไปได้มากกว่าการใช้ตัวแบบที่มีชีวิตจริงสามารถนำไปใช้ได้หลายครั้ง ทำให้เกิดความสะดวกและเป็นภาระประหยัดด้วย จุดมุ่งหมายของตัวแบบมักเน้นให้ผู้สังเกตเลียนแบบพฤติกรรมไปในแนวทางที่ต้องการ โดยที่พฤติกรรมที่ต้องการให้เลียนแบบนั้นจะอยู่ในขอบเขตความสามารถที่ผู้สังเกตสามารถทำได้

ในการวิจัยเกี่ยวกับสุขบัญญัติด้านการรักษาความสะอาดของร่างกายและเครื่อง

แต่ทั้งนี้ในครั้งนี้นี้ ผู้วิจัยจะนำเทคนิคการเสนอตัวแบบมาใช้ในการส่งเสริมการอ่าน ด้วยการเสนอตัวแบบเป็นหนังสือสำหรับเด็กเกี่ยวกับสุขภาพไปให้เด็กอ่าน โดยผู้วิจัยคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้คือ

- 4.1 ความเป็นไปได้ในการนำหนังสือสำหรับเด็กมาใช้กับสภาพปกติของโรงเรียนประถมศึกษา
- 4.2 ความเหมาะสมของหนังสือสำหรับเด็กที่นำมาใช้กับลักษณะของผู้เรียน
- 4.3 ความเป็นไปได้ที่ทางโรงเรียนจะสามารถจัดหาได้ โดยอยู่ภายใต้เงื่อนไขของเวลาและงบประมาณ

งานวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือสำหรับเด็ก

งานวิจัยในต่างประเทศ

พิตแมน (Pittman. 1958 : 238) ได้ศึกษาอิทธิพลของหนังสือการ์ตูนที่มีผลต่อเด็ก ผลปรากฏว่าหนังสือการ์ตูนมีอิทธิพลต่อเด็กโดยสามารถเปลี่ยนบุคลิกภาพของเด็กได้พอสมควร นักเรียนที่อ่านหนังสือช้าหรือเด็กที่ไม่อยากเรียนตลอดจนนักเรียนอ่อนได้ประโยชน์จากการอ่านการ์ตูนเรื่อง

อัลท์แมน (Altman. 1974 : 285 - 287) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้หนังสือเพื่อสร้างและพัฒนาความภูมิใจในตนเอง กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่ได้รับคะแนนจากแบบสอบถามวัดความภูมิใจในตนเองต่ำสุดจำนวน 18 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรกจะได้รับคำแนะนำในการอ่านหนังสือจากบรรณารักษ์ตลอด กลุ่มที่สองจะได้รับหนังสือชุดเดียวกันกับกลุ่มแรกแต่จะได้รับคำแนะนำเพียงครั้งเดียว ส่วนกลุ่มที่สามได้รับหนังสือเพียงอย่างเดียวไม่ได้รับคำแนะนำใด ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยความภูมิใจในตนเองของนักเรียนทั้งสามกลุ่มไม่แตกต่างกัน แต่คะแนนเฉลี่ยจากกลุ่มแรกมีการเปลี่ยนแปลงสูงกว่ากลุ่มอื่น

เซลแมน และลิเบอร์แมน (Selman and Liberman. 1975 : 712 - 716)

ได้ทดลองใช้ฟิล์มสตริปที่มีเสียงประกอบในการเสนอเรื่องราวในการสอนร่วมกับการอภิปราย ปัญหาจริยธรรมกับเด็กนักเรียนเกรด 2 พบว่า มีผลในการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้น นั่นก็คือ การใช้สื่อช่วยเสนอเรื่องราวปัญหาให้เด็กเข้าใจง่ายขึ้นเป็นสาเหตุช่วยให้มีการเปลี่ยนแปลงจริยธรรม

วินเนท และคนอื่น ๆ (สุวรรณมา วิริยะประสูตร. 2528 : 32 ; อ้างอิงมาจาก Winett and others. 1982 : 381 - 402) ได้ศึกษาผลของการใช้ตัวแบบในแถบบันทึกภาพและการใช้ข้อมูลป้อนกลับรายวันต่อการประหยัดพลังงานไฟฟ้าที่อยู่อาศัย โดยศึกษากับประชาชน 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ใช้ชมตัวแบบในแถบบันทึกภาพอย่างเดียว กลุ่มที่ 2 ให้ชมตัวแบบ แถบบันทึกภาพและผู้ทดลองจะรายงานผลการใช้ไฟฟ้าให้ทราบ ผลการวิจัยปรากฏว่า ในยุคทดลองผลสัมฤทธิ์ได้จากการชมรงค์การใช้ไฟฟ้าทั้งหมู่บ้านลดลง และยังพบว่า การเสนอตัวแบบ แถบบันทึกภาพร่วมกับการให้ข้อมูลป้อนกลับมีประสิทธิภาพดีกว่าการเสนอตัวแบบ แถบบันทึกภาพ

งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยเกี่ยวกับตัวแบบที่ทำในประเทศไทยส่วนใหญ่ศึกษาใน 2 ลักษณะ ลักษณะแรก เป็นการศึกษาเพื่อการปรับพฤติกรรมให้เป็นไปในแนวทางที่ต้องการ เช่น งานวิจัยของประนอม ประเสริฐศรีศักดิ์ (2523 : บทคัดย่อ) สุนทรีย์ ชูโต (2523 : 35) คาราวรรณ ตีะปินตา (2527 : 47) วิศลณี แกมประเสริฐสุข (2528 : 38) และทัศนิตา ระเบียบ (2529 : 46) และอีกหลาย ๆ ท่านที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นการวิจัยโดยการใช้ตัวแบบซึ่งทั้งหมดเป็นตัวแบบสัญลักษณ์ ผลการศึกษาพบว่า ตัวแบบทำให้พฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างเป็นไปในแนวทางที่ต้องการ คือ เน้นพฤติกรรมการถามและตอบคำถามของกลุ่มตัวอย่าง ลดความกลัวของเด็กวัยรุ่น ลดความวิตกกังวลของนักศึกษา เน้นพฤติกรรมการตั้งใจเรียนในห้องเรียน และมีความเชื่อมั่นสูงขึ้นตามลำดับ

งานวิจัยอีกลักษณะหนึ่งคือใช้ในการพัฒนาจริยธรรมโดย ประเสริฐศรี เอื้อนควินทร์ (2524 : 51 - 52) สุนีย์ ปินศักดิ์ชัย (2526 : 34) และจรรยา นาคะวัต (2527 : 58 - 59) ได้ศึกษาโดยใช้ตัวแบบสัญลักษณ์เพื่อพัฒนาจริยธรรม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีจริยธรรม

ด้านความซื่อสัตย์และด้านความเอื้อเฟื้อสูงขึ้นไปตามลำดับ

จากงานวิจัยที่กล่าวข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่าหนังสือสำหรับเด็กสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาได้หลายด้าน เช่น ปัญหาทางอารมณ์ สังคม พฤติกรรม บุคลิกภาพ เจตคติ ความสามารถในการแก้ปัญหา และสุขภาพจิต ถึงแม้ว่างานวิจัยดังกล่าวจะไม่ได้กล่าวถึงเกี่ยวกับสุขบัญญัติด้านการรักษาความสะอาดของร่างกายและเครื่องแต่งกาย แต่ก็อาจกล่าวได้ว่าในการใช้เทคนิคต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วสามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ เป็นไปตามแนวทางที่ต้องการได้ ซึ่งนับได้ว่าหนังสือสำหรับเด็กเป็นต้นแบบชนิดหนึ่งที่ทำให้ความรู้ ความเพลิดเพลินแก่เด็กก็ย่อมมีผลต่อความรู้ ความเข้าใจ และแนวคิดของเด็กอันจะส่งผลต่อการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของเด็กด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะจัดส่งเสริมการอ่านเพื่อส่งเสริมสุขปฏิบัติของนักเรียน ทั้งนี้เพราะการคัดเลือกหนังสือสำหรับเด็กเกี่ยวกับสุขภาพไปให้นักเรียนอ่านก็เป็นวิธีการจัดต้นแบบที่ดีให้กับนักเรียนวิธีหนึ่งที่ควรได้ศึกษาวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การกำหนดกลุ่มประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
3. การดำเนินการทดลอง
4. การจัดการกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดกลุ่มประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก และกำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2532 ซึ่งเป็นโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง ที่ทำการเปิดสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยเป็นโรงเรียนที่มีการจัดบริการอนามัยโรงเรียนระดับ 1 จำนวน 3,101 คน

กลุ่มตัวอย่าง

การสุ่มกลุ่มตัวอย่างมีวิธีการดังนี้

1. สุ่มโรงเรียนที่มีการจัดบริการอนามัยโรงเรียนระดับ 1 และมีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 50 คนขึ้นไป ซึ่งโรงเรียนที่มีคุณสมบัติดังกล่าวมีอยู่จำนวน 17 โรงเรียน ผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายจาก 17 โรงเรียนมาจำนวน 3 โรงเรียน และสุ่มอย่างง่ายเพื่อเลือกโรงเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ ซึ่งเป็นกลุ่ม

ทดลองที่ 1 จำนวน 1 โรงเรียน โรงเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ ซึ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 2 จำนวน 1 โรงเรียน และโรงเรียนที่ไม่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ ซึ่งเป็นกลุ่มควบคุม จำนวน 1 โรงเรียน

2. คัดเลือกนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในแต่ละโรงเรียน โดยใช้แบบสังเกตสุขปฏิบัติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นเครื่องชี้วัด เพื่อคัดเลือกนักเรียนที่มีคะแนนสุขปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ระดับต่ำมาจำนวนโรงเรียนละ 20 คน โดยเป็นนักเรียนชาย 10 คน นักเรียนหญิง 10 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 60 คน

3. โรงเรียนที่ได้รับการสุ่มโดยวิธีจับสลาก มีดังนี้

3.1 โรงเรียนชุมชน 11 วัดสุวรรณประดิษฐ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เป็นโรงเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ ซึ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1

3.2 โรงเรียนบ้านเฉลายชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เป็นโรงเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ ซึ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 2

3.3 โรงเรียนวัดจอมทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เป็นโรงเรียนที่ไม่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ ซึ่งเป็นกลุ่มควบคุม

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่

1. หนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ เป็นหนังสือสำหรับเด็กที่มีเนื้อหาเสริมสร้างประสิทธิภาพการรักษาความสะอาดของร่างกายและเครื่องแต่งกายจำนวน 32 ชื่อเรื่อง ซึ่งคัดเลือกมาจากหนังสือทั้งหมดจำนวน 80 ชื่อเรื่อง โดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎีความสนใจในการอ่านของเด็กระดับประถมศึกษา มีเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกดังนี้

1.1 เป็นหนังสือด้านสุขภาพที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดของ

ร่างกาย ได้แก่ สิวระและผื่น ตา หู จมูก ปากและฟัน ผิวหนัง เล็บมือและเล็บเท้า และการรักษาความสะอาดของเครื่องแต่งกาย ได้แก่ เสื้อผ้าและรองเท้า

1.2 เป็นหนังสือที่เหมาะสมสำหรับเด็กระดับประถมศึกษาตอนปลาย
การคัดเลือกรายชื่อหนังสือสำหรับเด็กประถมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยได้รวบรวม จากคู่มือต่าง ๆ ดังนี้

วรรณิ ศิริสุนทร. บรรณนิทัศน์สิ่งเขียนหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน เล่ม 1. กรุงเทพฯ :
ภาพพิมพ์, 2528.

บรรณนิทัศน์สิ่งเขียนหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน เล่ม 2. กรุงเทพฯ :
ภาพพิมพ์, 2530.

วิชาการ, กรม. รายชื่อหนังสือเสริมประสบการณ์ระดับประถมศึกษา : สำหรับโรงเรียนจัด
หาไว้บริการในห้องสมุดโรงเรียน. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ, 2531.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. รายชื่อหนังสือสำหรับห้องสมุด ฉบับที่ 3. กรุงเทพฯ : คณะ
กรรมการพัฒนาหนังสือ กระทรวงศึกษาธิการ, 2530.

และนอกจากนี้ผู้วิจัยจะสำรวจหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสุขภาพที่จัดพิมพ์ขึ้นมา ใหม่ ๆ ซึ่งไม่ปรากฏอยู่ในรายชื่อหนังสือ 4 เล่ม ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนี้ จากร้านจำหน่าย หนังสือต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร

2. แบบสังเกตสุขปฏิบัติ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ซึ่ง ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยให้ครูประจำชั้น ครูอนามัยโรงเรียนและผู้วิจัยเป็นผู้สังเกตสุขปฏิบัติของ เด็กด้วยการสังเกตสุขปฏิบัติของนักเรียนในเวลาเข้าก่อนเข้าเรียน

วิธีการสร้างแบบสังเกตสุขปฏิบัติ

วิธีการสร้างแบบสังเกตสุขปฏิบัติของนักเรียน มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1. ศึกษาหลักการวิธีการสร้างแบบสังเกตตามวิธีของ วิลเลียม เอ. สกอตต์

(William A. Scott) จากหนังสือ วิธีการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ของเชดค็อกซ์
 โฆวาสิษฐ์ (2522 : 61 - 71)

2. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของนักเรียน แล้วเขียนรายการสังเกตเป็นข้อ ๆ ให้ได้เนื้อหาครอบคลุมตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการ แบบสังเกตสุบปฏิบัติมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ปรากฏว่าได้เป็นรายการสังเกตสุบปฏิบัติทั้งหมด 55 ข้อ

3. ทาคคุณภาพเครื่องมือด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการนำแบบสังเกตสุบปฏิบัติไปให้อาจารย์ควบคุมปริญญาโท และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ (Subject Matter Specialists) อีกจำนวน 4 คน ทำการตรวจสอบความแจ่มชัดของภาษาว่าสามารถบ่งบอกถึงลักษณะสุบปฏิบัติแต่ละข้อหรือไม่ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามที่ใช้ในการสังเกตสุบปฏิบัติกับลักษณะสุบปฏิบัติด้านการรักษาความสะอาดร่างกายและเครื่องแต่งกาย (IC) ซึ่งการนิยามาลงความเห็นและให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนกระทำดังต่อไปนี้

- + 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามในการสังเกตสุบปฏิบัติเป็นตัวแทนของลักษณะสุบปฏิบัตินั้น
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามในการสังเกตสุบปฏิบัติเป็นตัวแทนของลักษณะสุบปฏิบัตินี้หรือไม่
- 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามในการสังเกตสุบปฏิบัติไม่ใช่ตัวแทนของลักษณะสุบปฏิบัตินั้น

ปรากฏว่า

ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามในการสังเกตสุบปฏิบัติทั้ง 55 ข้อ มีค่าระหว่าง 0.75 ถึง 1.00 ซึ่งสูงกว่า 0.5 ตามที่กำหนดไว้ นับว่าทุกข้อคำถามสามารถนำไปใช้สังเกตสุบปฏิบัติได้

4. นำแบบสังเกตสุบปฏิบัติที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองสังเกตลักษณะสุบปฏิบัติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนที่ไม่ได้เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียน

บ้านเหมะปราง อำเภอเหมะปราง จังหวัดพิจิตรโลก จำนวน 20 คน โดยให้ครูประจำชั้น และครูอนามัยโรงเรียน จำนวน 2 คน เป็นผู้สังเกต

5. นำผลคะแนนจากแบบสังเกตสุขปฏิบัติของผู้สังเกตทั้ง 2 คน มาหาค่าความเชื่อมั่นของการสังเกต โดยใช้วิธีของวิลเลียม เอ สกอตต์ (William A. Scott) (เชดสกีลด์ ไบวาสิษฐ์. 2522 : 71) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.88 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่สูงกว่าค่าความเชื่อมั่นที่ได้กำหนดไว้ว่าจะต้องไม่ต่ำกว่า 0.85 นับว่าการสังเกตสุขปฏิบัติของผู้สังเกตทั้งคู่มีค่าความเชื่อมั่นของการสังเกตสูง

ตัวอย่างแบบสังเกตสุขปฏิบัติ

เกณฑ์การให้คะแนนสุขปฏิบัติด้านการรักษาความสะอาดร่างกายและเครื่องแต่งกายพิจารณาจากลักษณะสีวะและนม ตา หู จมูก ปากและฟัน ผิวหนัง เล็บมือและเท้า เสื้อผ้าและรองเท้า โดยกำหนดเกณฑ์ดังนี้

ไม่พบ คะแนนเท่ากับ 1

พบ คะแนนเท่ากับ 0

ส่วนของร่างกายที่สังเกต	ลักษณะที่สังเกต	ไม่พบ	พบ	หมายเหตุ
สีวะและนม	1. แผลสกปรก มีสะเก็ดบดแห้ง สีวะ.....
	2. มีตัวเหาหรือไข่เหาติดเส้นผม.....
	3. แผลขาดหรือผมร่วงเป็นหย่อม ๆ.....
	4. เป็นแผลพุพอง.....
	5. ผมยาวไม่เรียบร้อย.....

ส่วนของร่างกายที่สังเกต	ลักษณะที่สังเกต	ไม่พบ	พบ	หมายเหตุ
ตา	6. เป็นตุ่มหรือเม็ดตามหนังตาบน และล่าง.....
	7. ขอบตาสีเขียว.....
	8. ตาแดงหรือเยื่อตาสีเขียว.....
	9. มีขี้ตามาก.....
	10. น้ำตาไหล.....

การดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้แบบแผนการวิจัยที่เรียกว่า Multi-group Pretest-Posttest Design) (บุศรี วงศ์วิเศษ. 2530 : 362) ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงแบบแผนการวิจัย

กลุ่ม	สังเกตก่อน	ตัวแปรอิสระ	สังเกตหลัง
(R)E ₁	T ₁ E ₁	X ₁	T ₂ E ₁
(R)E ₂	T ₁ E ₂	X ₂	T ₂ E ₂
(R)C ₁	T ₁ C ₁	-	T ₂ C ₁

T ₁	แทน	การสังเกตก่อนการทดลอง
T ₂	แทน	การสังเกตหลังการทดลอง
X ₁	แทน	การอ่านหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ
X ₂	แทน	การอ่านหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพและมีกิจกรรมสันทนาการเกี่ยวกับหนังสือ
E ₁	แทน	กลุ่มทดลองที่ 1
E ₂	แทน	กลุ่มทดลองที่ 2
C ₁	แทน	กลุ่มควบคุม

วิธีดำเนินการทดลอง

1. การดำเนินการทดลองกับโรงเรียนชุมชน 11 วัดสุวรรณประดิษฐ์ อำเภอเมือง จังหวัดนิคมโลก ซึ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ ปฏิบัติดังนี้

1.1 ผู้วิจัย ครูประจำชั้น และครูอนามัยโรงเรียนนำแบบสังเกตสุขปฏิบัติไปสังเกตนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนดำเนินการทดลอง (Pretest) ในวันที่ 2 มกราคม 2533 เป็นเวลา 1 วัน เพื่อคัดเลือกนักเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่าง

1.2 นำคะแนนจากแบบสังเกตสุขปฏิบัติของผู้วิจัย ครูประจำชั้น และครูอนามัย

โรงเรียนมหาคะณะแสนปฏิบัติเจดีย์ แล้วคัดเลือกนักเรียนที่มีคะแนนแสนปฏิบัติเจดีย์ที่อยู่ในเกณฑ์ระดับต่ำมา 20 คน เป็นนักเรียนชาย 10 คน นักเรียนหญิง 10 คน

1.3 ผู้วิจัยนำหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพที่ได้คัดเลือกไว้ 32 ชื่อเรื่อง จำนวน 2 ชุด ไปให้นักเรียนอ่านในวันที่ 15 มกราคม 2533 - 12 มีนาคม 2533 โดยร่วมมือกับครูประจำชั้นนำหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพไปแจกจนเวียนให้กับนักเรียนทุกคนของกลุ่มทดลองอ่านในเวลา 11.30 น. - 12.30 น. และให้ยืมหนังสือกลับไปอ่านที่บ้านได้คนละ 1 ชื่อเรื่องเป็นเวลา 1 วัน ทุกวันจันทร์ - วันศุกร์ เว้นวันหยุดราชการ นักเรียนทุกคนของกลุ่มทดลองจะได้อ่านหนังสือคนละ 32 ชื่อเรื่อง รวมเวลาในการอ่านหนังสือเป็นเวลา 8 สัปดาห์

1.4 เมื่อให้นักเรียนกลุ่มทดลองอ่านหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพครบทุกชื่อเรื่องแล้ว ผู้วิจัย ครูประจำชั้น และครูอนามัยโรงเรียนได้นำแบบสังเกตสุขภาพปฏิบัติไปสังเกตกับนักเรียนกลุ่มทดลองอีกครั้งหนึ่ง (Posttest) ในวันที่ 12 มีนาคม 2533 เป็นเวลา 1 วัน แล้วนำผลคะแนนแสนปฏิบัติเจดีย์มาคิดคำนวณเปรียบเทียบกับคะแนนแสนปฏิบัติเจดีย์ที่สังเกตไว้ก่อนการทดลอง

2. การดำเนินการทดลองกับโรงเรียนบ้านกลางชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ ปฏิบัติดังนี้

2.1 ผู้วิจัย ครูประจำชั้น และครูอนามัยโรงเรียนนำแบบสังเกตสุขภาพปฏิบัติไปสังเกตนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนดำเนินการทดลอง ในวันที่ 3 มกราคม 2533 เป็นเวลา 1 วัน เพื่อคัดเลือกนักเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่าง

2.2 นำคะแนนจากแบบสังเกตสุขภาพปฏิบัติของผู้วิจัย ครูประจำชั้น และครูอนามัยโรงเรียนมหาคะณะแสนปฏิบัติเจดีย์ แล้วคัดเลือกนักเรียนที่มีคะแนนแสนปฏิบัติเจดีย์อยู่ในเกณฑ์ระดับต่ำมา 20 คน เป็นนักเรียนชาย 10 คน นักเรียนหญิง 10 คน

2.3 ผู้วิจัยนำหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพที่ได้คัดเลือกไว้ 32 ชื่อเรื่อง จำนวน 2 ชุด ไปให้นักเรียนอ่านในวันที่ 16 มกราคม 2533 - 13 มีนาคม 2533 โดยร่วมมือกับครูประจำชั้นนำหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพไปแจกจนเวียนให้กับนักเรียนทุกคนของกลุ่มทดลองอ่าน

ในเวลา 11.30 น. - 12.30 น. และให้ยืมหนังสือกลับไปอ่านที่บ้านได้คนละ 1 ชื่อเรื่อง
ในเวลา 1 วัน ทุกวันจันทร์ - วันศุกร์ เว้นวันหยุดราชการ นักเรียนทุกคนของกลุ่มทดลอง
จะได้อ่านหนังสือคนละ 32 ชื่อเรื่อง รวมเวลาในการอ่านหนังสือเป็นเวลา 8 สัปดาห์

2.4 ผู้วิจัยจัดกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือให้กับกลุ่มทดลอง ในทุก
วันจันทร์เวลา 8.30 - 10.30 น. คือวันที่ 22, 29 มกราคม, วันที่ 5, 12, 19, 26
กุมภาพันธ์, และวันที่ 5 มีนาคม 2533 เพื่อให้กลุ่มทดลองเข้าใจเรื่องในหนังสือเกี่ยวกับ
สุขภาพยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยจะเล่าเรื่องในหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพให้นักเรียนฟัง และจะใช้แนว
คำถามอย่างกว้าง ๆ เช่น เรื่องนี้มีตัวละครอะไรบ้าง นักเรียนอยากเป็นตัวละครอะไรบ้าง
และประโยชน์จากเรื่องนี้ได้อะไรบ้าง เป็นต้น

2.5 เมื่อให้นักเรียนกลุ่มทดลองอ่านหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพครบทุกชื่อเรื่อง
แล้ว ผู้วิจัย ครูประจำชั้น และครูอนามัยโรงเรียนได้นำแบบสังเกตสุขปฏิบัติไปสังเกตกับ
นักเรียนกลุ่มทดลองอีกครั้งหนึ่งในวันที่ 13 มีนาคม 2533 เป็นเวลา 1 วัน แล้วนำผลคะแนน
สุขปฏิบัติเฉลี่ยมาคิดคำนวณเปรียบเทียบกับคะแนนสุขปฏิบัติเฉลี่ยที่สังเกตไว้ก่อนการทดลอง

3. การดำเนินการทดลองกับโรงเรียนวัดจอมทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
ซึ่งเป็นกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ ปฏิบัติดังนี้

3.1 ผู้วิจัย ครูประจำชั้น และครูอนามัยโรงเรียนนำแบบสังเกตสุขปฏิบัติไป
สังเกตนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในวันที่ 4 มกราคม 2533 เป็นเวลา 1 วัน เพื่อคัด
เลือกนักเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.2 นำคะแนนจากแบบสังเกตสุขปฏิบัติของผู้วิจัย ครูประจำชั้น และครูอนามัย
โรงเรียนมาหาคะแนนสุขปฏิบัติเฉลี่ย แล้วคัดเลือกนักเรียนที่มีคะแนนสุขปฏิบัติเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์
ระดับต่ำมา 20 คน เป็นนักเรียนชาย 10 คน นักเรียนหญิง 10 คน

3.3 ผู้วิจัย ครูประจำชั้น และครูอนามัยโรงเรียนนำแบบสังเกตสุขปฏิบัติไป
สังเกตนักเรียนกลุ่มควบคุมอีกครั้งหนึ่งในวันที่ 6 มีนาคม 2533 ระยะเวลาห่างจากการ
สังเกตสุขปฏิบัติในครั้งแรกเป็นเวลา 8 สัปดาห์ แล้วนำผลคะแนนสุขปฏิบัติเฉลี่ยมาคิดคำนวณ
เปรียบเทียบกับคะแนนสุขปฏิบัติเฉลี่ยที่สังเกตไว้ในครั้งแรก

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. คำนวณคะแนนจากแบบสังเกตสุขปฏิบัติก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง โดยหาค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน

2. ดำเนินการทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

2.1 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนสุขปฏิบัติก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่าน ใช้สถิติ t-test แบบ Dependent

2.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนสุขปฏิบัติเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ ใช้สถิติ t-test แบบ Dependent

2.3 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนสุขปฏิบัติเฉลี่ยหลังการทดลองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างโรงเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่าน โรงเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ และโรงเรียนที่ไม่ได้รับการส่งเสริมการอ่าน ใช้สถิติ F-test

2.4 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนสุขปฏิบัติเฉลี่ยหลังการทดลองของนักเรียนชายกับนักเรียนหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่าน ใช้สถิติ t-test แบบ Independent

2.5 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนสุขปฏิบัติเฉลี่ยหลังการทดลองของนักเรียนชายกับนักเรียนหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่าน และมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ ใช้สถิติ t-test แบบ Independent

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่

3.1.1 ค่าคะแนนเฉลี่ยจากสูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ.

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

3.1.2 การหาค่าความแปรปรวน จากสูตร (นางรัตน์ ทวีรัตน์.

2531 : 150)

$$S^2 = \frac{N(\sum X^2 - (\sum X)^2)}{N(N - 1)}$$

เมื่อ S^2 แทน ความแปรปรวน
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละข้อยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

4. สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

4.1 การหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามสุบปฏิบัติกับลักษณะสุบปฏิบัติ

จากสูตร (นางรัตน์ ทวีรัตน์. 2531 : 124)

$$IC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามสุขปฏิบัติกับลักษณะ
สุขปฏิบัติ

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญของข้อ
คำถามสุขปฏิบัติทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

4.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสังเกตสุขปฏิบัติ ใช้วิธีของวิลเลียม เอ.
สกอตต์ (William A. Scott) จากสูตร (เชิดศักดิ์ โทวาสิษฐ์, 2522 : 71)

$$\frac{p_o - p_e}{1 - P_e}$$

เมื่อ แทน ความเชื่อมั่นของการสังเกต

P_o แทน อัตราส่วนของความน่าจะเป็น (Probability) ของการ
สังเกตสุขปฏิบัติได้ตรงกันของผู้สังเกต 2 คน ซึ่งหาได้จาก
ผลต่างระหว่าง 1.00 กับค่าผลรวมของผลต่างระหว่าง
ร้อยละของค่าสังเกตพฤติกรรมของผู้สังเกต 2 คน

P_e แทน อัตราส่วนของความน่าจะเป็นของการสังเกตสุขปฏิบัติได้
ตรงกันที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญของผู้สังเกต 2 คน ซึ่งหาได้
จากสัดส่วนของคะแนนสุขปฏิบัติที่มีจำนวนสูงสุดและรองลง
มา โดยเลือกจากผู้สังเกตคนใดคนหนึ่งก็ได้ นำค่าทั้ง 2
มาชกกำลังสอง แล้วนำมาบวกกัน

5. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบสมมติฐาน

5.1 ตรวจสอบสมมติฐานข้อที่ 1 และ 2 เพื่อหาความแตกต่างของคะแนน

สุขปฏิบัติเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่าน กับโรงเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ โดยใช้สถิติ t-test แบบ Dependent จากสูตร (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2531 : 176)

$$t = \frac{\bar{D}}{S_D}$$

เมื่อ \bar{D} แทน คะแนนเฉลี่ยของคะแนนความแตกต่าง
 S_D แทน ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน D หาได้จากสูตร

$$S_D = \frac{S_D}{\sqrt{n}}$$

D แทน ความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่

$$S_D = \sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n(n-1)}}$$

5.2 ตรวจสอบสมมติฐานข้อที่ 3 หาค่าความแตกต่างของคะแนนสุขปฏิบัติเฉลี่ยหลังการทดลองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างโรงเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่าน โรงเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ และโรงเรียนที่ไม่ได้รับการส่งเสริมการอ่าน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way ANOVA) โดยใช้สถิติ F-test จากสูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 : 95)

$$F = \frac{MS_B}{MS_w}$$

เมื่อ F แทน ค่าการแจกแจงของ F-distribution

MS_B แทน ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

MS_w แทน ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

5.3 ตรวจสอบสมมติฐานข้อที่ 4 และ 5 หาค่าความแตกต่างของคะแนนสอบปฏิบัติเฉลี่ยหลังการทดลองของนักเรียนชายกับนักเรียนหญิง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านกับโรงเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ โดยใช้สถิติ t-test แบบ Independent จากสูตร (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2531 : 176)

$$t = \frac{X_1 - X_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)S^2 + (n_2 - 1)S^2}{n_1 + n_2 - 2} \left[\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right]}}$$

เมื่อ \bar{X}_1, \bar{X}_2 แทน คะแนนเฉลี่ยของแต่ละกลุ่ม

S^2, S^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนในแต่ละกลุ่ม

n_1, n_2 แทน จำนวนกลุ่มทดลองแต่ละกลุ่ม

ถ้าผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนในข้อ 5.2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยรายคู่ของนิวแมน-คูลส์ (Newman-Keuls) จากสูตร (ล้วน สาขยศ และอังคณา สาขยศ. 2531 : 113)

$$w = q_{(\alpha; r, df)} \sqrt{\frac{MS_E}{n}}$$

- เมื่อ w แทน ค่าวิกฤต
 q แทน ค่าที่ใช้พิจารณาคะแนนเฉลี่ยของแต่ละคู่
 MS_E แทน ค่าความคลาดเคลื่อนของความแปรปรวน
 n แทน จำนวนคน ในกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม

$$\text{ค่า } df = N - K$$

- เมื่อ N แทน จำนวนคนทั้งหมด
 K แทน จำนวนกลุ่ม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลของการทดลองเป็นที่เข้าใจตรงกัน จึงได้กำหนดสัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
S	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
S^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนน
\bar{D}	แทน	คะแนนเฉลี่ยของคะแนนความแตกต่างก่อนและหลังการสังเกตในแต่ละกลุ่ม
S_D	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนเฉลี่ยของคะแนนความแตกต่างก่อนและหลังการสังเกตในแต่ละกลุ่ม
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาในการแจกแจงแบบที
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาในการแจกแจงแบบเอฟ
df	แทน	ขั้นแห่งความเป็นอิสระ
SS	แทน	ผลรวมของกำลังสอง
MS	แทน	ส่วนเฉลี่ยของผลรวมของกำลังสอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้เสนอข้อมูลเป็นลำดับดังนี้

1. การเปรียบเทียบคะแนนสุทธปฏิบัติเฉลี่ยของนักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพก่อนและหลังการทดลอง
2. การเปรียบเทียบคะแนนสุทธปฏิบัติเฉลี่ยของนักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือก่อนและหลังการทดลอง
3. การเปรียบเทียบคะแนนสุทธปฏิบัติเฉลี่ยหลังการทดลองระหว่างนักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ นักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ และนักเรียนที่ไม่ได้รับการส่งเสริมการอ่าน
4. การเปรียบเทียบคะแนนสุทธปฏิบัติเฉลี่ยหลังการทดลองของนักเรียนชายกับนักเรียนหญิง ที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ
5. การเปรียบเทียบคะแนนสุทธปฏิบัติเฉลี่ยหลังการทดลองของนักเรียนชายกับนักเรียนหญิง ที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบคะแนนสุทธปฏิบัติเฉลี่ยของนักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพก่อนและหลังการทดลอง ปรากฏผลดังตาราง 2

ตาราง 2 เปรียบเทียบคะแนนสุขปฏิบัติเฉลี่ยของนักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพก่อนและหลังการทดลอง

การสังเกต	N	\bar{X}	S	D	S_D	t
ก่อนการทดลอง	20	43.0	1.9467			
หลังการทดลอง	20	45.4	1.9304	2.4	.3866	6.20 ^{**}

^{**}มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (t.01, df19 = 2.86)

จากตาราง 2 แสดงว่าคะแนนสุขปฏิบัติเฉลี่ยของนักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพก่อนและหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 โดยที่คะแนนสุขปฏิบัติเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

Dep

2. เปรียบเทียบคะแนนสุขปฏิบัติเฉลี่ยของนักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือก่อนและหลังการทดลอง ปรากฏผลดังตาราง 3

ตาราง 3 เปรียบเทียบคะแนนสุขปฏิบัติเฉลี่ยของนักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือก่อนและหลังการทดลอง

การสังเกต	N	\bar{X}	S	D	S_o	t
ก่อนการทดลอง	20	43.1	2.4257			
หลังการทดลอง	20	48.0	1.4510	4.9	.4757	10.31 ^{***}

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (t.01, df19 = 2.86)

จากตาราง 3 แสดงว่าคะแนนสุขปฏิบัติเฉลี่ยของนักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 โดยที่คะแนนสุขปฏิบัติเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

3. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยและค่าความแปรปรวนของคะแนนสุขปฏิบัติหลังการทดลอง ของนักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ (กลุ่มทดลองที่ 1) นักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ (กลุ่มทดลองที่ 2) และนักเรียนที่ไม่ได้รับการส่งเสริมการอ่าน (กลุ่มควบคุม) ปรากฏผลดังตาราง 4 - 6

ตาราง 4 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความแปรปรวนของคะแนนสุขปฏิบัติเฉลี่ยหลังการทดลอง ของนักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ (กลุ่มทดลองที่ 1) นักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ (กลุ่มทดลองที่ 2) และนักเรียนที่ไม่ได้รับการส่งเสริมการอ่าน (กลุ่มควบคุม)

กลุ่ม	N	\bar{X}	S^2
กลุ่มทดลองที่ 1	20	45.4	3.7263
กลุ่มทดลองที่ 2	20	48.0	2.1053
กลุ่มควบคุม	20	43.5	3.6316

จากตาราง 4 แสดงว่าคะแนนสุขปฏิบัติเฉลี่ยหลังการทดลองของกลุ่มทดลองที่ 2 มีค่าสูงมากที่สุด รองลงมาได้แก่กลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มควบคุมมีคะแนนสุขปฏิบัติเฉลี่ยต่ำสุด ส่วนค่าความแปรปรวนพบว่า กลุ่มทดลองที่ 1 มีค่าสูงที่สุด รองลงมาได้แก่กลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลองที่ 2 มีค่าต่ำสุด

ตาราง 5 เปรียบเทียบค่าความแปรปรวนของคะแนนสุขปฏิบัติเฉลี่ย ระหว่างนักเรียนที่ได้รับ การส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ (กลุ่มทดลองที่ 1) นักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ (กลุ่มทดลองที่ 2) และนักเรียนที่ไม่ได้รับการส่งเสริมการอ่าน (กลุ่มควบคุม)

แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	204.1406	102.0703	32.36 ^{**}
ภายในกลุ่ม	57	179.7969	3.1543	
รวม	59	383.9375	105.2246	

^{**}มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F_{.01, 2, 57} = 4.98$)

จากตาราง 5 แสดงว่านักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ นักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ และนักเรียนที่ไม่ได้รับการส่งเสริมการอ่านหลังการทดลอง มีคะแนนสุขปฏิบัติเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เพื่อให้ทราบว่าระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 กลุ่มทดลองที่ 2 และกลุ่มควบคุมคู่ใดจะมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยจึงใช้ q - statistic แบบ Newman - Keuls Method ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม ดังปรากฏในตาราง 6

ตาราง 8 การทดสอบความแตกต่างของคะแนนสุขปฏิบัติเฉลี่ย ระหว่างคู่ของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับ การส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ (กลุ่มทดลองที่ 1) นักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ (กลุ่มทดลองที่ 2) และนักเรียนที่ไม่ได้รับการส่งเสริม (กลุ่มควบคุม)

กลุ่ม		กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลองที่ 1	กลุ่มทดลองที่ 2
	ค่าเฉลี่ย	43.5	45.4	48.0
กลุ่มควบคุม	43.5	—	1.9 ^{**}	4.5 ^{**}
กลุ่มทดลองที่ 1	45.4	—	—	2.6 ^{**}
กลุ่มทดลองที่ 2	48.0	—	—	

^{**}มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 6 แสดงว่าหลังการทดลอง กลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 มีคะแนนสุขปฏิบัติเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุม ขณะเดียวกันกลุ่มทดลองที่ 2 ก็มีคะแนนสุขปฏิบัติเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มทดลองที่ 1 ด้วย โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. เปรียบเทียบคะแนนสุขภาพจิตเฉลี่ยหลังการทดลองของนักเรียนชายกับนักเรียนหญิงที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ ปรากฏผลดังตาราง 7

ตาราง 7 เปรียบเทียบคะแนนสุขภาพจิตเฉลี่ยหลังการทดลองของนักเรียนชายกับนักเรียนหญิงที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ

เพศ	N	\bar{X}	S	t
ชาย	10	44.4	1.5055	-2.66 [*]
หญิง	10	46.4	1.8379	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t_{.05, df18} = 2.10$)

จากตาราง 7 แสดงว่าคะแนนสุขภาพจิตเฉลี่ยของนักเรียนชายกับนักเรียนหญิงที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4 โดยที่คะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองของนักเรียนหญิงสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนชาย

6. เปรียบเทียบคะแนนสุขปฏิบัติเฉลี่ยหลังการทดลองของนักเรียนชายกับนักเรียนหญิงที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ ปรากฏผลดังตาราง 8

ตาราง 8 เปรียบเทียบคะแนนสุขปฏิบัติเฉลี่ยหลังการทดลองของนักเรียนชายกับนักเรียนหญิงที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ

เพศ	N	\bar{X}	S	t
ชาย	10	47.6	1.0750	-1.25
หญิง	10	48.8	1.7127	

($t_{.05, df18} = 2.10$)

จากตาราง 8 แสดงว่าคะแนนสุขปฏิบัติเฉลี่ยของนักเรียนชายกับนักเรียนหญิงที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือคะแนนสุขปฏิบัติเฉลี่ยของนักเรียนชายกับนักเรียนหญิงที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบสุขปฏิบัติก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ
2. เพื่อเปรียบเทียบสุขปฏิบัติก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ และมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ
3. เพื่อเปรียบเทียบสุขปฏิบัติหลังการทดลองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างโรงเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ โรงเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ และโรงเรียนที่ไม่ได้รับการส่งเสริมการอ่าน
4. เพื่อเปรียบเทียบสุขปฏิบัติหลังการทดลองของนักเรียนชายกับนักเรียนหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ
5. เพื่อเปรียบเทียบสุขปฏิบัติหลังการทดลองของนักเรียนชายกับนักเรียนหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2532 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง ซึ่งการบริการอนามัยโรงเรียนระดับ 1 จังหวัด

นิพนธ์โลก จำนวน 17 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2532 แบ่งเป็น 3 กลุ่ม โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย คือ โรงเรียนชุมชน 11 วัดสุวรรณประดิษฐ์ จำนวน 20 คน นักเรียนชาย 10 คน นักเรียนหญิง 10 คน เป็นกลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ โรงเรียนบ้านหลายชุมพล จำนวน 20 คน นักเรียนชาย 10 คน นักเรียนหญิง 10 คน เป็นกลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ และโรงเรียนวัดจอมทอง จำนวน 20 คน นักเรียนชาย 10 คน นักเรียนหญิง 10 คน เป็นกลุ่มควบคุม ที่ไม่ได้รับการส่งเสริมการอ่าน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

3.1 แบบสังเกตสุขปฏิบัติ ผู้วิจัยสร้างแบบสังเกตสุขปฏิบัติมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 56 ข้อ หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีของ วิลเลียม เอ. สกอตต์ (William A. Scott) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .88

3.2 หนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ เป็นหนังสือสำหรับเด็กที่มีเนื้อหาสร้างเสริมประสบการณ์การรักษาความสะอาดของร่างกายและเครื่องแต่งกาย ซึ่งผู้วิจัยคัดเลือกได้จำนวน 32 ชื่อเรื่อง

การดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ผู้วิจัยนำแบบสังเกตสุขปฏิบัติไปสังเกตนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองที่ 1 กลุ่มทดลองที่ 2 และกลุ่มควบคุม ซึ่งเป็นนักเรียนที่มีคะแนนสุขปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ระดับต่ำ โดยผู้วิจัย ครูประจำชั้น และครูอนามัยโรงเรียนเป็นผู้สังเกต (Pretest)
2. ผู้วิจัยนำหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพที่ได้รับการคัดเลือก จำนวน 32 ชื่อเรื่องไปให้กลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 อ่านเวลา 11.30 - 12.30 น. ทุกวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ได้คนละ 1 ชื่อเรื่อง หนุ่ยนเวียนกันอ่านจนครบทุกชื่อเรื่อง รวมเวลาในการให้นักเรียนได้อ่านหนังสือเป็นเวลา 8 สัปดาห์

3. ในกลุ่มทดลองที่ 2 ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือในวันจันทร์ ทุกสัปดาห์ เวลา 8.30 - 10.30 น. จนถึงสัปดาห์ทดลอง
4. ในกลุ่มควบคุมจะไม่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือจนถึงสัปดาห์ทดลอง
5. หลังการทดลองแล้วผู้วิจัยนำแบบสังเกตไปสังเกตกลุ่มทดลองทั้ง 3 กลุ่มอีกครั้งหนึ่ง (Posttest) โดยผู้วิจัย ครูประจำชั้น และครูอนามัยโรงเรียนเป็นผู้สังเกต

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้คำนวณหาค่าต่อไปนี้

1. หาค่าคะแนนเฉลี่ย
2. หาค่าความแปรปรวน
3. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยโดยใช้ t-test
4. วิเคราะห์ความแปรปรวนโดยใช้ F-test

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ หลังการทดลองมีสุขปฏิบัติสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้
2. นักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ หลังการทดลองมีสุขปฏิบัติสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้
3. นักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ และนักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ หลังการทดลอง มีสุขปฏิบัติสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการส่งเสริมการอ่าน ขณะเดียวกัน

นัก เรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือก็มีสุขบัญญัติสูงกว่านัก เรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพด้วย โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. นัก เรียนชายกับนัก เรียนหญิงที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ หลังการทดลองนัก เรียนหญิงมีสุขบัญญัติสูงกว่านัก เรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

5. นัก เรียนชายกับนัก เรียนหญิงที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือหลังการทดลอง นัก เรียนชายกับนัก เรียนหญิงมีสุขบัญญัติไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

1. เปรียบเทียบคะแนนสุขบัญญัติของนัก เรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ นัก เรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ และนัก เรียนที่ไม่ได้รับการส่งเสริมการอ่าน ซึ่งพบว่า นัก เรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพกับนัก เรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ หลังการทดลองมีคะแนนสุขบัญญัติสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และนัก เรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ กับนัก เรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ หลังการทดลองมีคะแนนสุขบัญญัติสูงกว่านัก เรียนที่ไม่ได้รับการส่งเสริมการอ่าน ขณะเดียวกันนัก เรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ ก็มีคะแนนสุขบัญญัติสูงกว่านัก เรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพด้วย โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้เช่นกัน แสดงว่าการที่นัก เรียนได้อ่านหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพที่คัดเลือกมาแล้วอย่าง

เหมาะสม นักเรียนจะเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับสุขปฏิบัติที่ถูกต้องจากหนังสือและเลี่ยมแบบด้วยการนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ซึ่ง กุลทรัพย์ เกษมนนกิจ (2522 : 13) กล่าวว่าไว้ว่า หนังสือเป็นสิ่งที่มียกย่องต่อนักเรียนเปรียบเสมือนเป็นครูผู้สอนประสบการณ์และจินตนาการให้นักเรียน และสอดคล้องกับ นิส้า ชูโต และกล่อมจิตต์ พลายเวช (2527 : 2 - 3) ที่กล่าวว่าไว้ว่า เมื่อนักเรียนอ่านหนังสือย่อมจะได้เรียนรู้แบบอย่างและบรรทัดฐานทางสังคมที่หนังสือนั้น ๆ สะท้อนรูปแบบให้เห็นการกระทำ ข้อควรปฏิบัติ ศีลธรรมจรรยา มารยาท รวมถึงแบบแผน กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่คนในสังคมนั้น ๆ กำหนดขึ้น นักเรียนจะค่อย ๆ เรียนรู้เลี่ยมแบบสะสมทีละเล็กละน้อยไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งยึดเป็นแนวปฏิบัติเมื่อเขาเจริญวัยขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา (Bandura. 1977 : 22 - 31) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ที่สังเกตจากตัวแบบจะสามารถก็นำไปแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะในวัยเด็กการเรียนรู้แบบมีบทบาทสำคัญมากในการวางรากฐานของบุคลิกภาพและแบบแผนแห่งพฤติกรรมของเด็กซึ่งจะเติบโตต่อไป ดังนั้นเมื่อนักเรียนได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพแล้ว ค่ะแนสสุขปฏิบัติของนักเรียนหลังการทดลองจึงสูงกว่าก่อนการทดลอง และจะเห็นว่าเมื่อบรรณาธิการเข้าไปมีบทบาทสำคัญเป็นแรงกระตุ้นจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านด้วยการสนทนาแนะนำเรื่องในหนังสือ จึงทำให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องสุขภาพอันจะเป็นพื้นฐานให้เกิดสุขปฏิบัติที่ดียิ่งขึ้น ดังที่ อักษร รุ่งมณี (2525 : 59) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรจัดให้กับนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาความเข้าใจในการอ่านและพัฒนาเจตคติที่ดีต่อการอ่าน และปลูกฝังนักเรียนให้มีนิสัยรักการอ่าน ซึ่ง ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2527 : 19) ได้กล่าวว่า ควรปลูกฝังเด็กให้มีนิสัยรักการอ่านอันจะเป็นผลดีต่อการเรียนและการปรับตัวให้เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมของนักเรียนได้เป็นอย่างดี

ด้วยเหตุนี้นักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ จึงมีคะแนนสุขปฏิบัติหลังการทดลองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ

2. การเปรียบเทียบคะแนนสุขปฏิบัติของนักเรียนชายกับนักเรียนหญิงที่ได้รับการ

ส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพหลังการทดลอง นักเรียนหญิงมีคะแนนสุขปฏิบัติสูงกว่านักเรียนชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่าแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักเรียนหญิงในวัยนี้เป็นวัยเด็กตอนปลาย ซึ่งเป็นระยะที่เด็กผู้หญิงโตเร็วกว่าเด็กผู้ชาย และเด็กผู้หญิงเริ่มเอาใจใส่ในเรื่องความสวยงาม ความสะอาด สุขอนามัยส่วนตัว เมื่อนักเรียนหญิงได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพจึงตรงกับความสนใจ และนำไปปฏิบัติจริงเพื่อให้ตนเองมีลักษณะเด่นหรือเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อนได้ ส่วนนักเรียนชายวัยนี้ยังไม่สนใจสุขอนามัยตนเองมากนัก แม้จะได้รับการกระตุ้นด้วยการอ่านหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพแล้วก็ยังไม่นำไปปฏิบัติ จึงทำให้ผลการทดลองเป็นไปตามที่กล่าวข้างต้น

3. การเปรียบเทียบคะแนนสุขปฏิบัติของนักเรียนชายกับนักเรียนหญิงที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ หลังการทดลองไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทั้งนักเรียนชายและนักเรียนหญิงได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ และมีครูบรรณารักษ์ชักชวนสนทนา ที่แนะ กระตุ้นให้เข้าใจ และเห็นความสำคัญของสุขปฏิบัติ จึงทำให้ทั้งนักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีสุขปฏิบัติหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบกับผลในข้อ 2 จะเห็นได้ว่าบทบาทของครูบรรณารักษ์ที่เข้าไปจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้กับนักเรียนจะมีผลต่อการนำไปปฏิบัติได้ แสดงว่าการจัดหาหนังสือให้นักเรียนอ่านตามความสนใจนั้นจะได้ผลระดับหนึ่ง แต่ถ้าครูบรรณารักษ์ได้มีส่วนเข้าไปร่วมจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเกี่ยวกับหนังสือนั้น ๆ ด้วย ก็จะทำให้เกิดผลดียิ่งขึ้นและทั่วถึงกับทุกคนในกลุ่ม

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. ผู้บริหารควรสนับสนุนในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยจัดหาเวลา จัดสรรงบประมาณเพื่อจัดมุมหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพประจำชั้นเรียนให้นักเรียนอ่านให้เกิดความรู้

ความเข้าใจเกี่ยวกับสุขปฏิบัติที่ดีและถูกต้อง เพื่อนักเรียนจะได้นำไปปฏิบัติได้ในชีวิตประจำวัน

2. ครูผู้สอนสุศึกษา ครูอนามัย โรงเรียนและบรรณารักษ์ควรร่วมมือกันคัดเลือกหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพเข้าห้องสมุดเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสุขปฏิบัติที่ดีและถูกต้อง

3. ครูบรรณารักษ์ควรมีกิจกรรมร่วมกับนักเรียน และควรเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยและความสามารถของนักเรียน เพื่อส่งเสริมการอ่านให้เกิดผลยิ่งขึ้นไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องนี้โดยใช้ระยะเวลาศึกษานานกว่านี้ อาจจัดทำกิจกรรมจนครบ 1 ปี เพื่อให้ได้ผลแน่นอนยิ่งขึ้น เพราะการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านสุขปฏิบัติของนักเรียนนั้นจำเป็นต้องอาศัยระยะเวลาประกอบด้วย

2. ควรได้มีการศึกษาเรื่องนี้กับนักเรียนในโรงเรียนที่มีการจัดบริการอนามัยโรงเรียนระดับ 3

3. ควรได้มีการศึกษาว่าอาชีพและฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับการได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ อันจะส่งผลต่อสุขปฏิบัติของนักเรียนหรือไม่

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กาญจนา บุญมี. สภาพปัญหาและความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียน
ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท ภาศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.
กุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ. "การจัดทำหนังสือเด็ก," ข่าวสารหอสมุดแห่งชาติ. 1(4) :
13 ; กรกฎาคม 2522.
- โกชัย สาริกบุตร. การสร้างความสามารถในการอ่าน. เชียงใหม่ : โรงพิมพ์
กลางเวียง, 2529.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520.
กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ม.ป.ป. อัดสำเนา.
- จรรยา นาคะวัต. ผลของตัวแบบสัญลักษณ์ที่มีต่อพฤติกรรมเอื้อเฟื้อของนักเรียนประถมศึกษา
ปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : คุรุสภาวิทยาลัยศึกษาศาสตร์, 2528.
อัดสำเนา.
- ฉวีลักษณ์ บุญชะกาภรณ์. การอ่านและพิจารณาหนังสือ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, 2523.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. การทำหนังสือสำหรับเด็ก. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครู
บ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 2527
- ชุตินา สัจจาภินันท์. "การส่งเสริมการอ่านแก่เด็ก," ประชาศึกษา. 34(2) : 8 - 15 ;
พฤศจิกายน 2525.
- _____ . "มานะขันอ่านหนังสือกันเถอะ," ใน หนังสือเพื่อลูก. หน้า 53 - 55.
กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2529.
- เชิดศักดิ์ ไชวาลินธุ์. วิธีการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ :
โอเดียนสโตร์, 2522.
- ณรงค์ ทองปาน. การสร้างหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : กรมการฝึกหัดครู, 2526.

- ดาราวรรณ ต๊ะกินเตา. ผลของการใช้ตัวแบบในการลดความวิตกกังวลของนักศึกษาก่อนการ
ศึกษาคาดปฏิบัติการพยาบาลจิตเวช. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2528. อัดสำเนา.
- ทัศนมา ระเบียบดี. ผลการใช้เทคนิค "แม่แบบ" โดยใช้สไลด์การ์ตูนเพื่อพัฒนาความ
เชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย.
ปริญญาโท ศึกษาศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2529. อัดสำเนา.
- ทัศนีย์ อินทรสุขศรี. ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของนักเรียน
ระดับประถมศึกษาตอนต้น จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2522. อัดสำเนา.
- ทิมา จันทร์คามิ. โครงการสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วน
จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2525. อัดสำเนา.
- นางลักขณ์ กวีติบุตร. "สุขภาพนักเรียนในภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
และภาคใต้," อนามัย. 10(5) : 341 - 354 ; กันยายน - ตุลาคม 2524.
- เทพพร เพ็ชรพิกุล. "เด็กกับหนังสือ," วิทยาศาสตร์. 30(1) : 13 - 15; 57 : มกราคม
2522.
- นิตา ชูโต และกล่อมจิต พลายเวช. สถานและแนวโน้มนักหนังสือเด็ก. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์ประชาชน, 2527.
- ประนอม ประเสริฐศรีศักดิ์. ผลของการใช้ตัวแบบและการเสริมแรงทางบวกในการเรียน
พฤติกรรมการถามและตอบคำถามในชั้นเรียนของเด็กปัญญาอ่อนที่สามารถเรียนได้.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525. อัดสำเนา.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. การสอนสุขศึกษา : ทฤษฎีและการประยุกต์. กรุงเทพฯ :
ไทยวัฒนาพานิช, 2523.

- ประเสริฐศรี เอื้อนครินทร์. การทดลองใช้เทคนิค "แม่แบบ" เพื่อพัฒนาวิจัยรวมด้าน
ความซื่อสัตย์. ปริญญาโท. กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.
- ปัญญา สมบูรณ์ศิลป์. หลักการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : อักษร-
เจริญทัศน์, 2523.
- พลศึกษา, กรม. โครงการสุขภาพในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศาสนา, ม.ป.ป.
- หวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.
- พัชรา กาญจนารักษ์. "บริการสุขภาพในโรงเรียน," ใน สุขภาพในโรงเรียน. หน้า
395 - 414. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สุเทพการพิมพ์, 2521.
- พัฒน์ สัจจานงค์. การสุขภาพสิ่งแวดล้อม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช,
2527.
- มาลินี นิ่มเสมอ. "การส่งเสริมการอ่านของเด็ก," วารสารครู. 4(9) : 26 - 28 ;
มกราคม 2523.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : ศึกษาพร, 2531.
- วรรณี ศิริสุนทร. บรรณนิทัศน์สิ่งเขียนหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน เล่ม 1. กรุงเทพฯ :
ภาคนิพนธ์, 2528.
- _____ . บรรณนิทัศน์สิ่งเขียนหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน เล่ม 2. กรุงเทพฯ :
ภาคนิพนธ์, 2530.
- วิศลินี แทงประเสริฐสุข. ผลของการใช้ตัวแบบภาพยนต์ต่อพฤติกรรมการตั้งใจเรียนใน
ห้องเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สภามรกับเด็กหญิงงาโก.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529. อัดสำเนา.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. แนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. พิมพ์ครั้งที่
ที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2525.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. รายชื่อหนังสือเสริมประสบการณ์ระดับประถมศึกษา : สำหรับ

โรงเรียนจัดหาไว้บริการในห้องสมุดโรงเรียน. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ,

2531.

สมจิตต์ สุพรรณทัศน์ และกันธา กาญจนบุรานนท์. เอกสารประกอบการสอนวิชาสุขศึกษา

หน่วยที่ 1 - 7. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช,

2527.

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. "การพัฒนาจริยธรรม : การปรับพฤติกรรม," ใน เอกสารชุด

วิชาจริยศึกษา (Moral Education) หน่วยที่ 6 -10. หน้า 379 - 438.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2528.

สวัสดิ์ เรื่องพิเศษ. วรรณกรรมเด็ก. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน,

2520.

สาขาสุข, กระทรวง. มาตรฐานขั้นต่ำของงานสุขศึกษาในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์กองสุศึกษา, 2520.

_____. รายงานการทดลองและวิจัยโครงการสุขภาพในโรงเรียน อำเภอนครชัยศรี

จังหวัดนครปฐม พ.ศ. 2517 - 2520. กรุงเทพฯ : ชุมชมสหกรณ์การเกษตร

แห่งประเทศไทย, 2522.

สาขาสุข ชมาภรณ์, นอม ตันฉวี และอรพรรณ ชมชัยยา. โครงการสุขภาพในโรงเรียน

กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครูสวนกุหลาบ, 2521.

สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. เอกสารการสอนชุดวิชาสุขศึกษา หน่วยที่ 1 - 7.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2526.

สุชาติ โสมประยูร. การบริหารงานสุขศึกษาในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช,

2526.

_____. การสอนสุขศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2525.

_____. "สุขศึกษาในโรงเรียนกับการพัฒนาสาธารณสุขมูลฐาน," ใน เอกสารประกอบการ
การประชุมสัมมนาวิชาสุขศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 2 เรื่องการสุขศึกษาเพื่อพัฒนาสุขภาพ

หน้า 91 - 103. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศรีอรุณ, 2528.

- สุนทรีย์ ชูโต. การใช้ตัวแบบภาพยนต์เพื่อลดความกลัวของเด็กวัยรุ่นไทย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523. อัดสำเนา.
- สุนีย์ ชินศักดิ์ชัย. การทดลองใช้หุ่นเชิดมือ "แม่แบบ" เพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.
- สุวรรณา วิริยะประสูตร. ผลของตัวแบบสัญลักษณ์การขี้นะ และการเสริมแรงทางบวกต่อการเพิ่มการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเด็กพิการเนื่องจากสมอง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529. อัดสำเนา.
- ไสว เพื่องวิฑารัตน์. การเปรียบเทียบพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ในกรุงเทพมหานครกับจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520. อัดสำเนา.
- อนามัย, กรม. คู่มือการตรวจสอบสุขภาพนักเรียนโดยครู. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักข่าวพาณิชย์, 2526.
- _____ . เอกสารการอบรมงานอนามัยโรงเรียน : สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและครู. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักข่าวพาณิชย์, 2527.
- อักษร รุ่งมณี. การเปรียบเทียบผลเพิ่มความเข้าใจในการอ่านและทัศนคติต่อการอ่าน ระหว่างการสอนแบบปกติและการสอนโดยการใช้กิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525. อัดสำเนา.
- อัศนี้อย์ แสงวงศ์. ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูหมวดหลานามัยที่มีต่อบทบาทครูอนามัยโรงเรียนมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2525.

- Attman, H. and B. Nielsem. "Book and Empathy Help Troubled Children," Children Library Journal. 31 : 248 ; August, 1974.
- Bandura, Albert. Principles of Behavioral Modification. New York : Holt, Rinehart & Winston, 1969.
- _____. Social Learning Theory. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice - Hall, 1977.
- Chapman, L. John and Pam Cerniewsha. Reading from Process to Practice. London : Routledge and Kegan Paul, 1978.
- Davis, Christine, Nancy M. Jelsma and Thomas L. Van Valey. "Health Concern and Teacher Training of Selected Elementary Teachers in Michigan," The Journal of School Health. 55(4) : 151 - 153 ; April, 1985.
- Denison, Darwin. "Health Behavior Differences Between Low and Middle Social Class Students," The Journal of School Health. 39 : 731 - 735 ; December, 1969.
- Gagne, Robert Mills. The Conditions of Learning and Theories of Instruction. 4th ed. New York : Holt, Rinehart & Winston, 1985.
- Good, Carter V. Dictionary of Education. 3rd ed. New York : McGraw-Hill, 1973.
- _____. Dictionary of Education. New York : McGraw-Hill, 1969.
- Haris, Larry A. and Carl B. Smith. Reading Instruction. 2nd ed. New York : Holt, Rinehart & Winston, 1976.
- Martin, Jeanne Elizabeth. "Needs Assessment of School Health Service Programs in the Commonwealth of Virginia," Dissertation Abstracts International. 38 : 3970-A ; April, 1978.

Selman, Robert L. and Marcus Liberman. "Moral Education in the Primary Grades, An Evaluation of A Development Curriculum," Journal of Educational Psychology. 67(5) : 712 - 716 ; 1975.

Wittich, Walter A. and Charles F. Schuller. Audio-Visual Materials Their Nature and Use. 3rd ed. New York : Harper and Brothers, 1962.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสังเกตสุขภาพจิต

แบบสังเกตสุขภาพผู้คิด

คำชี้แจง

แบบสังเกตสุขภาพผู้คิดนี้ เป็นการสังเกตสุขภาพผู้คิดของนักเรียนด้านการรักษาความสะอาดร่างกายและเครื่องแต่งกาย พิจารณาจากลักษณะศีรษะและผม ตา หู จมูก ปากและฟัน ผิวหนัง เล็บมือและเท้า เสื้อผ้าและรองเท้า โดยให้ขีดเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียน

ตัวอย่าง

ส่วนของร่างกาย ที่สังเกต	ลักษณะที่สังเกต	ไม่พบ	พบ	หมายเหตุ
ศีรษะและผม	0 ผมสกปรก มีสะเก็ดบนหนังศีรษะ.....	.. /
	00 มีตุ่มเหาหรือไข่เหาติดเส้นผม..... /

ส่วนของร่างกาย ที่สังเกต	ลักษณะที่สังเกต	ไม่พบ	พบ	หมายเหตุ
ศีรษะและผม	1. ผมสกปรกมีสะเก็ดบนหนังศีรษะ..... 2. มีตุ่มหรือ ไข่เหาติดเส้นผม..... 3. ผมขาดหรือผมร่วงเป็นหย่อม ๆ..... 4. เป็นแผลหนอง..... 5. ผมยาวไม่เรียบร้อย.....
ตา	6. เป็นตุ่มหรือเม็ดตามหนังตาบนและล่าง.. 7. ขอบต้ออักเสบ..... 8. ตาแดงหรือเชื้อต้ออักเสบ..... 9. มีขี้ตามาก..... 10. น้ำตาไหลเสมอ..... 11. กระพริบตาบ่อย ๆ..... 12. หรีตา ขนาดคิ้ว.....
หู	13. มีหนองไหล..... 14. มีแผล..... 15. หูวมอักเสบ..... 16. มีขี้หูมาก..... 17. บริเวณขี้หูโต..... 18. ตะแคงศีรษะข้าง.....

ส่วนของร่างกาย ที่สังเกต	ลักษณะที่สังเกต	ไม่พบ	พบ	หมายเหตุ
จมูก	19. มีน้ำมูกกรังหรือน้ำมูกไหลเสมอ..... 20. จมูกแดงอักเสบ..... 21. มีเลือดกำเดาหรือหนองไหล..... 22. เป็นหวัดอยู่เป็นประจำทุกวัน.....
ปาก	23. ริมฝีปากแตกเป็นสะเก็ด..... 24. เป็นแผลมุมปากหรือริมฝีปาก..... 25. ริมฝีปากซีดหรือแดงเกินไป..... 26. ลิ้นเป็นฝ้าขาว แตกเป็นแผล..... 27. ปากมีกลิ่นเหม็น.....
ฟัน	28. ฟันมีคราบสกปรก..... 29. ฟันมีคราบหินปูน..... 30. ฟันผุ..... 31. เหงือกบวมอักเสบ..... 32. เหงือกเป็นหนอง.....
ผิวหนัง	33. มีผื่นแดงหรือบวมอักเสบ..... 34. เป็นวงด่างขาวหรือมีตุ่มใส ารอบวงกลม..... 35. เป็นแผลเรื้อรัง..... 36. เป็นตุ่มน้ำเหลืองหนอง.....

ส่วนของร่างกาย ที่สังเกต	ลักษณะที่สังเกต	ไม่พบ	พบ	หมายเหตุ
	37. มีขี้โคลบรีเวมคอ.....
	38. ผิวขีดหรือแดงผิดปกติ.....
	39. เป็นสิ่ว.....
	40. เป็นหิด.....
เล็บมือและเท้า	41. มีขี้โคลบรีเวมชา มือและเท้า.....
	42. เล็บยาว.....
	43. เล็บดำสกปรก.....
	44. เล็บหลุดก่อน.....
	45. เล็บขบ.....
	46. ขอบเล็บและโคนเล็บบวมแดง.....
	47. เป็นร่องงอกงุดหรือ โรคน้ำกัดเท้า.....
เครื่องแต่งกาย	48. เสื้อผ้ามีคราบสกปรก.....
	49. เสื้อผ้ามีกลิ่นเหม็น.....
	50. เสื้อผ้าชื้นรา.....
	51. เสื้อผ้ามีรอยฉีกขาด.....
	52. ไน้สวมถุงเท้า.....
	53. ไน้สวมรองเท้า.....
	54. ถุงเท้าและรองเท้ามีกลิ่นเหม็น.....
	55. ถุงเท้าและรองเท้าเป็นคราบดำสกปรก.....

ภาคผนวก ข

บรรณนิทัศน์หนังสือที่ใช้ในการทดลอง

กัณฑ์ แก้วไทย. เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับตัวเอง. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ, 2528.

เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับตัวเองเป็นหนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับอวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกายว่าประกอบด้วอะไรบ้าง เช่น ผม ตา หู จมูก ปาก ลิ้น และฟัน เป็นต้น นอกจากนี้ยังอธิบายถึงลักษณะหน้าที่ความสำคัญ และการระวังป้องกันรักษาไว้้อย่างละเอียด ซึ่งนับว่าเป็นหนังสือที่ให้ความรู้และเป็นประโยชน์แก่เด็กมากเล่มหนึ่ง

เกษม ศรีพงษ์. อวัยวะที่ใช้ในการรับความรู้สึกของเรา. ภาพโดย ธานีศม วิเศษรัตน์.

กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต, 2529.

เป็นหนังสือที่ให้ความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับอวัยวะ 5 อย่าง ได้แก่ ตา หู จมูก ปาก และมือว่าเราใช้ประโยชน์ในการรับความรู้สึกอะไรบ้าง ในท้ายเล่มมีคำถามตั้งไว้ให้เด็กตอบว่าคำถามที่นั้นถูกหรือผิด

เกื้อกุล เสวยธรรม. โรคติดต่อ เล่ม 1. ภาพโดย วิศิษฎ์ หวังวีระ. กรุงเทพฯ :

อักษรานินิตน์, 2531.

เป็นหนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับโรคติดต่อไว้้อย่างครบถ้วน ได้แก่ ลักษณะและการเกิดของโรคติดต่อที่เกิดจากการสัมผัส เกิดกับระบบทางเดินหายใจ เกิดจากสัตว์เป็นพาหนะ เกิดจากทางเดินอาหาร และเชื้อโรคเข้าสู่ร่างกายของเราได้อย่างไร เป็นต้น นับว่าเป็นหนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับโรคติดต่อทั่ว ๆ ไปเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจพื้นฐานและการปฏิบัติตนที่ถูกต้องเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยไว้้อย่างครบถ้วน

โรคติดต่อ เล่ม 2. ภาพโดย วิศิษฎ์ หวังวีระ. กรุงเทพฯ : อักษรานินิตน์,

2531.

เป็นหนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับโรคติดต่อต่าง ๆ เช่น โรคไ้หวัด ระบบทางเดินหายใจ โรคหิด โรคเหา โรคพิษสุนัขบ้าหรือโรคกลัวน้ำ และโรคบาดทะยัก เป็นต้น และได้กล่าวถึงลักษณะอาการของโรค การติดต่อของโรค รวมทั้งการระวังรักษาป้องกันไว้ให้ เป็น

หนังสือที่ให้ความรู้ความเข้าใจพื้นฐานและการปฏิบัติตนให้ถูกต้องเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยที่ดี

ทมิษฐา คำคุ้ม. หาผจญภัย. ภาพโดย ฉัตรล นวลมณี. กรุงเทพฯ : ปิรามิด, 2532.

เป็นหนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับวงจรชีวิตของเหา ตั้งแต่เป็นไข่จนเป็นตัว และการแพร่ขยายพันธุ์ของเหา ซึ่งเรื่องในหนังสือได้เล่าถึงเด็กหญิงณัททาและเพื่อน ๆ นักเรียนหญิงในชั้นเรียนว่ามีเหา ที่มีเหาก็เพราะว่าเด็กหญิงณัททาและเพื่อน ๆ นั้นไม่ได้เอาใจใส่ดูแลรักษาความสะอาดผมจึงเป็นเหตุให้เกิดเหาได้ ต่อมาครูแก้วใจได้ตรวจพบเหาของนักเรียน ครูแก้วใจจึงได้สอนให้นักเรียนทุกคนระวังในเรื่องการรักษาความสะอาดของร่างกาย โดยเฉพาะศีรษะคือ ผม และครูแก้วใจก็ได้ให้พาไปรักษาแทนแก่นักเรียนหญิงที่มีเหา ในที่สุดเด็กหญิงณัททาและเพื่อน ๆ ก็ไม่มีเหา

ช่อทิพย์ สิริลักษณ์. คนสี่ตา. ภาพโดย นีระ นาดจีน. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ, 2527.

เป็นเรื่องที่เล่าถึงหนูปุยเด็กนำรักคนหนึ่ง แต่ต้องมาสวมแว่นสายตาสั้น เมื่อหนูปุยไปโรงเรียนเพื่อน ๆ ต่างก็พากันล้อเลียนว่าเป็นคนสี่ตา เมื่อถูกล้อเลียนหนูปุยก็เกิดความอายเข้าวันหนึ่งหนูปุยจึงถอดแว่นตาออกเพราะว่าอายเพื่อน และขณะที่เดินจะข้ามถนนก็ถูกรถยนต์เฉี่ยวร่างหนูปุยล้มคว่ำลง หนูปุยต้องไปพักรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาล เพื่อน ๆ ของหนูปุยต่างก็พากันเสียใจที่มีส่วนทำให้หนูปุยประสบอุบัติเหตุ เพื่อน ๆ พากันไปเยี่ยมหนูปุยที่โรงพยาบาลและรับปากว่าต่อไปจะเลิกล้อเลียนหนูปุยอีก

_____ . น้ำท่วมกรุง. ภาพโดย ประสิทธิ์ อึ้ง. ภาพโดย บรรณกิจ, 2527.

น้ำท่วมเมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. 2526 ทำให้คนที่อยู่ในกรุงเทพฯ ทุกคนได้รับความเดือดร้อน เด็กนักเรียนต้องเดินลุยน้ำไปโรงเรียนรวมทั้งเด็กชายแทนที่ต้องลุยน้ำไปโรงเรียนด้วยทุกวัน แทนได้ระวังรักษาสุขภาพของตนเองเป็นอย่างดีเมื่อน้ำท่วม และแทนยังได้ช่วยลูกสุนัขตัวหนึ่งไม่ให้จมน้ำตาย แทนได้เลี้ยงลูกสุนัขไว้เป็นอย่างดี แต่ในที่สุดเจ้าของ

ลูกสุนัขก็มารับลูกสุนัขคืนกลับไปอยู่ที่เดิม

_____ . รองเท้าคูใหม่. ภาพโดย อูซ่าห์ คงคร้าม. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ,
2527.

กานท์เป็นเด็กแข็งแรงน่ารักและเป็นนักกีฬาของโรงเรียน กานท์ที่นอนแฉับเช้า
ทุกวันรีบแต่งตัวอาบน้ำ และรับประทานอาหารเช้าที่แม่ได้จัดเตรียมไว้ให้แล้วรีบไปโรงเรียน
ตั้งแต่นั้นกานท์จึงได้เรียนหนังสือเก่ง ในวันแข่งขันกีฬาของโรงเรียนกานท์อยากได้รองเท้า
ใหม่ จึงได้นำรองเท้าคู่เก่าที่สวมอยู่ไปโยนทิ้งที่ถังขยะริมทาง พ่อกับแม่ของกานท์จึงต้องซื้อ
รองเท้าคูใหม่ให้ กานท์ได้ใส่รองเท้าคูใหม่ไปวิ่งแข่งกันแต่ก็ต้องพ่ายแพ้ เพราะว่ารองเท้า
คูใหม่กัดเท้าทำให้เท้าเจ็บ ขณะเดียวกันผู้วิ่งแข่งกันชนะกานท์คือเพื่อนที่เก็บรองเท้าคู่เก่า
จากถังขยะที่กานท์นำไปทิ้งเอาไว้นั่นเอง

ดิสรณ์ พรปัทมา. (นามแฝง) ฟันทน. ภาพโดย นีระ นาคจีน. กรุงเทพฯ :
กิจศึกษา, 2528.

เป็นหนังสือที่กล่าวถึงฟันน้ำนม ฟันแท้ ลักษณะของฟันเก หน้าที่และความสำคัญของฟัน
และยังให้ความรู้เกี่ยวกับโรคที่เกิดในช่องปาก การป้องกันไม่ให้เกิดโรคในช่องปากรวมถึง
วิธีการทำความสะอาดฟันและปากอย่างถูกวิธี ซึ่งเป็นหนังสือที่ให้ประโยชน์กับเด็กมากเล่มหนึ่ง

_____ . โรค. ภาพโดย ประสิทธิ์ อึ้ง. กรุงเทพฯ : กิจศึกษา, 2528.

เป็นหนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับเชื้อโรคต่าง ๆ ที่ทำให้คนเกิดโรค เชื้อโรคนั้น
สามารถแพร่เชื้อไปได้ในที่ต่าง ๆ ได้โดยคน และเชื้อโรคยังเข้าสู่ร่างกายได้ 5 ทางด้วย
กัน ซึ่งในหนังสือได้อธิบายไว้อย่างละเอียด นอกจากนี้ยังอธิบายถึงสาเหตุของการเกิดโรค
ว่ามี 2 สาเหตุ ได้แก่ จากสาเหตุภายนอก และจากสาเหตุภายในตัวมารดา ดังนั้นจึงควร
จะหาวิธีป้องกันโรคต่าง ๆ ไว้ เพราะว่าโรคบางชนิดอาจป้องกันได้โดยการฉีดวัคซีน และ
รับประทานอาหารที่สะอาดปราศจากเชื้อโรค เป็นต้น

ชญ อุคมนตรี. อวัยวะรับความรู้สึก การได้ยิน. ภาพโดย ไชยณรงค์ - จันทนา.

กรุงเทพฯ : อักษรานิทัศน์, 2532.

เป็นหนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับอวัยวะรับความรู้สึกการได้ยิน เป็นหนังสือที่ช่วยกระตุ้นให้เด็ก ๆ เกิดความสนใจและเอาใจใส่ในสุขภาพของตนเองมากยิ่งขึ้น และยังได้กล่าวถึงลักษณะหน้าที่ในการทำงานของส่วนต่าง ๆ ในการได้ยิน สาเหตุของความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น รวมทั้งยังได้อธิบายถึงวิธีการดูแลรักษาไว้อย่างละเอียด เพื่อให้เด็ก ๆ ได้นำไปปฏิบัติได้อย่างถูกวิธี

_____ . อวัยวะรับความรู้สึก การลิ้มรส. ภาพโดย ไชยณรงค์ - จันทนา. กรุงเทพฯ : อักษรานิทัศน์, 2532.

อวัยวะรับความรู้สึกการลิ้มรส เป็นหนังสือที่ช่วยกระตุ้นให้เด็ก ๆ เกิดความสนใจและเอาใจใส่ในสุขภาพของตนเองมากยิ่งขึ้น และยังได้อธิบายถึงลักษณะหน้าที่ในการทำงานของส่วนต่าง ๆ ในการลิ้มรส นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงความสำคัญและการดูแลรักษาไว้ให้ได้อย่างละเอียด เพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกวิธี

_____ . อวัยวะรับความรู้สึก การเห็น. ภาพโดย ไชยณรงค์ - จันทนา. กรุงเทพฯ : อักษรานิทัศน์, 2532.

อวัยวะรับความรู้สึกการเห็น เป็นหนังสือที่ช่วยกระตุ้นให้เด็ก ๆ เกิดความสนใจและเอาใจใส่ในสุขภาพของตนเองมากยิ่งขึ้น และยังได้อธิบายถึงลักษณะหน้าที่ในการทำงานของส่วนต่าง ๆ ในการเห็นไว้อย่างละเอียด นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงความสำคัญ และการดูแลรักษาไว้ให้ เพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกวิธี

นพดล จันทร์เพ็ญ. รองเท้าแดง. ภาพโดย นิลินท์ ทับทอง. กรุงเทพฯ : ต้นอ้อ, 2531.

รองเท้าแดงเป็นเรื่องของรองเท้าสีแดงคู่เล็กสาวงามคู่หนึ่ง ซึ่งได้ถูกเด็กชื่อน้อย

ข้อไปใส่ แรก ๆ ที่น้อยช้อมาใหม่ช้อยได้ดูแลรักษาชุดรองเท้าสีแดงเป็นอย่างดี จนกระทั่งต่อมารองเท้าสีแดงได้เก่าลง น้อยได้ทิ้งขว้างเอาไว้จนเจ้าค่างมาคาบเอาไปกัดเป็นรู แล้วก็ถูกนำไปทิ้งในขยะ จนในที่สุดรองเท้าสีแดงก็ได้ถูกเด็กหญิงคนหนึ่งที่มาเก็บขยะกับแม่ได้เก็บรองเท้าสีแดงไป เด็กหญิงได้นำไปเช็ดล้างและซ่อมเย็บไว้เป็นอย่างดี ในที่สุดรองเท้าสีแดงก็สวยงามน่าสวมใส่เหมือนเดิม

หม่อมราชวงศ์ ชูวรเวช. แว่นใสไปโรงเรียน. ภาพโดย อธิพนธ์ วาณะวัฒน์. กรุงเทพฯ : ตี้อ้อ, 2529.

แว่นใสไปโรงเรียนนี้ เป็นหนังสือที่มุ่งสอนให้เด็ก ๆ รู้จักใช้แว่นตาเมื่อสายตาไม่ปกติ และได้สอนให้เด็กรู้จักวิธีการถอนมสายตาด้วยการพยายามอ่านหนังสือในที่ที่แสงสว่างเพียงพอ ไม่ควรอ่านหนังสือบนรถขณะที่เดินทาง และเมื่อเวลานั่งดูโทรทัศน์ก็ควรนั่งให้ห่างจากโทรทัศน์ประมาณ 6 ฟุต นับได้ว่าหนังสือเล่มนี้ให้ประโยชน์มากเกี่ยวกับชีวิตประจำวันของเด็ก

หม่อมราชวงศ์ ชูวรเวช และวินัย รอดจ่าย. สุขบัญญัติ 10 ประการ สำหรับคุณหนู. ภาพโดย ทวี โปธิชีวัน. กรุงเทพฯ : ตี้อ้อ, 2531.

สุขบัญญัติ 10 ประการ สำหรับคุณหนูนี้ เป็นหนังสือที่มุ่งสอนการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน 10 ประการด้วยกัน เพื่อจะได้เป็นแนวทางที่จะให้เด็กได้นำไปใช้ปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยที่ดีของเด็ก

นารถ กิตติวรฆณา. สมบัติของหนูเอม. ภาพโดย ศศิธร เหวี่ยงเสาวภาคย์. กรุงเทพฯ : ชีรสาส์น, 2530.

หนูเอมเป็นเด็กดี เรียบร้อยน่ารัก เสื้อผ้าที่หนูเอมใส่ก็เก็บซักล้างอย่างสะอาดและเก็บพับไว้เรียบร้อย หนูเอมตั้งแต่แรกเกิดเข้าก็เรียบร้อย เก็บกวาดห้องนอน นุ่งผ้าทอมไว้เป็นอย่างดี ระเบียบ จากนั้นก็ไปแปร่งฟัน ล้างหน้า ซึ่งหนูเอมได้ปฏิบัติเช่นนี้เป็นประจำ ของใช้ทุกอย่าง

ของหนูเองตั้งแต่กระเป่า หนังสือ กุญแจ ร่องเท้า ปากกา ดินสอ นู๋กัน กล่องสี เข็มขัด หัว
ผ้าเช็ดหน้า ตุ๊กตา เมื่อหนูเองใช้แล้วก็ทำความสะอาดจัดเก็บไว้เป็นระเบียบเรียบร้อย รวม
ทั้งสุนัขและต้นไม้ที่หนูเองก็เอาใจใส่ดูแลเป็นอย่างดี และหนูเองก็มีความสุขตลอดมา

บริสุทธ์ มีบัณฑิต. หนูเป็นคนสะอาด. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2526.

หนูเป็นคนสะอาด เป็นหนังสือที่มุ่งสอนให้เด็กรู้จักรักษาความสะอาดทั้งในบ้านที่อยู่
อาศัย เครื่องแต่งตัว อาหารที่เด็กรับประทาน และความสะอาดภายในห้องเรียน เป็นต้น

บุญ ศรีมุสิกโพธิ์. การอาบน้ำที่ถูกต้อง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วิฑูรย์, 2521.

การอาบน้ำที่ถูกต้อง เป็นเรื่องที่ทำให้ความรู้เกี่ยวกับการอาบน้ำที่ถูกต้องและรวดเร็ว
นอกจากนี้ยังได้อธิบายลำดับขั้นของการทำความสะอาดผม การบำรุงรักษาหนังศีรษะและเส้น
ผม การรักษาความสะอาดของร่างกาย รวมทั้งยังอธิบายเกี่ยวกับเรื่องผิวหนัง โรคผิวหนัง
ชนิดต่าง ๆ เป็นต้น นับว่าเป็นหนังสือที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อ่าน และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพให้
แก่ผู้อ่านได้เป็นอย่างดี

ประทุมพร สุวรรณศร. ทำไมเราต้องอาบน้ำ. ภาพโดย สมิตรา ทรงสิทธิ์.

กรุงเทพฯ : บรรณกิจ, 25๕1-๖

ลูกหมี จึงใจ ฮิปโป และลูกช้างพากันไปเล่นเตะฟุตบอลบนเนินสนามที่เปียกเฉอะแฉะ
จนร่างกายสกปรกกันไปหมดทุกตัว และเมื่อลูกหมีได้กลับไปบ้านแม่หมี เห็นลูกหมีสกปรกก็บอก
ให้ลูกหมีรีบไปอาบน้ำ ทำความสะอาด และก็ได้อธิบายลูกหมีว่าการอาบน้ำนั้นจะทำให้ร่างกาย
ของเราสะอาด สดชื่นแจ่มใส และไม่เป็นที่รังเกียจของคนทั่วไป

_____ . ไฮ้ ! ไม่น่าเลย. ภาพโดย พรพรรณ ศุภระเจริญ. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ,
2525.

ไฮ้ ! ไม่น่าเลย เป็นเรื่องที่กำลังถึงกระต่าย เป็ด หมี ลิง และช้างเป็นเพื่อนกัน ได้

พากันไปเที่ยวปิกนิก แต่เมื่อถูกระต่ายเกิดเป็นหวัดขึ้นมา จึงแพร่เชื้อโรคไปสู่เพื่อน ๆ ดังนั้น แม่กระต่ายจึงนำลูกกระต่ายไปรักษาให้หายจากการเป็นหวัด และก็ได้สอนให้ลูกกระต่ายรู้จักวิธีป้องกันการเป็นหวัดด้วย

_____ . หมอ. ภาพโดย สุมิตรา ทรงสัจย์. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ, 2532.

เป็นหนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพหมอ ด้วยการแนะนำเด็กให้รู้จักหมอประเภทต่าง ๆ รวมทั้งพยาบาล เกสซิกกร ผู้มีหน้าที่รักษาพยาบาล ประงษาให้แก่ผู้ป่วย ทั้งนี้มิได้ว่าเป็นหนังสือที่ให้ประโยชน์ในการให้เด็กได้รู้จักบุคคลที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนด้วย

ประจักษ์พร สุวรรณตรา หมุดาแดง. ภาพโดย สุมิตรา ทรงสัจย์. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ, 2526.

หมุดาแดงเป็นเรื่องที่กล่าวถึงลูกหมุดาหนึ่งที่เป็นตาแดง แม่หมูจึงไม่ให้ลูกหมูไปโรงเรียน เพราะกลัวว่าเพื่อน ๆ ที่โรงเรียนของลูกหมูจะติดตาแดงไปด้วย ลูกหมูตาแดงนี้เป็นหนังสือที่ความรู้อย่างง่าย ๆ เกี่ยวกับโรคตาแดง รวมทั้งวิธีการรักษาและการป้องกันไม่ให้เป็นโรคตาแดง

ประไพพรรณ โภคัยสุนทร. ฉันทักวิตามินซี ภาพโดย ประไพพรรณ โภคัยสุนทร. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ, 2528.

ฉันทักวิตามินซีเป็นหนังสือที่ให้ความรู้ในเรื่องประโยชน์ของวิตามินซีที่มีต่อร่างกายของคนเรา เพราะร่างกายของคนเรานั้นจำเป็นต้องได้รับวิตามินซีทุกวัน เพื่อช่วยให้ร่างกายแข็งแรง ต้านทานโรคได้สูง และป้องกันเลือดออกตามไรฟันด้วย วิตามินซีมีอยู่มากในจำพวกผลไม้ประเภทต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ องุ่น มะนาว มะละกอ และส้มชนิดต่าง ๆ เป็นต้น

ฉิมพิมล ธงเขียว. ยังไม่สิ้นน้ำใจ. ภาพโดย ปู (นามแฝง). กรุงเทพฯ : บรรณกิจ, 2528.

ยังไม่สิ้นน้ำใจเป็นเรื่องที่กล่าวถึงพี่เอชและน้องออย ซึ่งเด็กทั้งสองคนนี้จะต้องตื่นนอนแต่เช้าและจะช่วยกันจัดเก็บที่นอนให้เรียบร้อยก่อน จากนั้นก็จะรีบไปแปร่งฟัน ล้างหน้า รับประทานอาหารเช้า และรีบไปโรงเรียน อยู่มาวันหนึ่งทนายได้นำมะม่วงมาให้พี่ออยกิน น้องออยก็รีบกินมะม่วงโดยยังไม่ได้ล้างให้สะอาด น้องออยจึงปวดท้องจนต้องไปหาหมอ และเมื่อน้องออยหายป่วยแล้วต่อมาเมื่อน้องออยจะกินอะไรก็ระมัดระวังในเรื่องความสะอาดชั้นกว่าเดิม

ยุคดี กะจะวงษ์. น้ำฝนแสนสวย. ภาพโดย เบญจสิงห์ สมบุญ. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2527.

น้ำฝนแสนสวยเป็นหนังสือที่มุ่งสอนให้เด็กรู้จักการรักษาและทำความสะอาดฟัน ทั้งยังช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดเจตคติที่ดีต่อการถอนฟัน ในเรื่องได้กล่าวถึงน้ำฝนซึ่งเป็นเด็กหญิงคนหนึ่ง น้ำฝนได้ปวดฟัน แม่ของน้ำฝนจึงพาน้ำฝนไปหาหมอนั่น น้ำฝนเกิดความกลัว หมอก็ได้พูดจาทว่านล้อมชักชวนให้น้ำฝนหายกลัวและถอนฟันที่เสียออก จากนั้นก็ได้แนะนำให้น้ำฝนหมั่นแปรงฟัน และเมื่อกินขนมหวานต่าง ๆ แล้วทุกครั้งจะต้องแปรงฟันด้วย

วิภาพันธ์ สุขวราชม และชงอุทญ โรจนวรเกียรติ. นมชื่อแบคทีเรีย. ภาพโดย อนุวัฒน์ ชัยเมือง. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ศึกษาพร, 2527.

นมชื่อแบคทีเรียเป็นหนังสือที่ให้ความรู้แก่เด็กในเรื่องเกี่ยวกับแบคทีเรียว่ามีกี่ประเภท มีรูปร่างลักษณะเป็นอย่างไร ให้โทษต่อร่างกายของคนเราอย่างไรบ้าง ทั้งนี้เพื่อเด็กจะได้รู้จักวิธีการบำรุงรักษาสุขภาพร่างกายเพื่อป้องกันเชื้อโรคแบคทีเรียนี้ได้

วิริยะ สิริสิงห์. ร่างกายของเรา. ภาพโดย ชีระพันธ์ ลอโบลูย์. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2530.

ร่างกายของเราเป็นหนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพของเรา ซึ่งเนื้อหาสาระได้

อธิบายถึงอวัยวะที่สำคัญของร่างกายในส่วนต่าง ๆ ว่ามีลักษณะ หน้าที ความสำคัญ อย่างไรบ้าง อวัยวะต่าง ๆ ที่กล่าวถึง ได้แก่ หู ตา จมูก ปาก ฟัน ลิ้น และผิวหนัง เป็นต้น นอกจากนี้ยังอธิบายถึงวิธีการป้องกันระวังรักษาของอวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกายเราไว้ให้อย่างละเอียด

สิรินทร์ ช่างโชติ และนันทนา ประจวบเหมาะ. ร่างกายของฉฉฉฉ. ภาพโดย วรพงษ์ วรชาติอุดมพงศ์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ, 2529.

ร่างกายของฉฉฉฉเป็นหนังสือที่กล่าวถึงเรื่องเกี่ยวกับระบบการทำงานของอวัยวะต่าง ๆ ในร่างกายของเรา ซึ่งได้อธิบายระบบของการทำงานไว้อย่างละเอียด นอกจากนี้ยังให้ความรู้เกี่ยวกับการระวังป้องกันตนเองไม่ให้เกิดอันตรายแก่ร่างกายไว้ให้อีกด้วย

สุภาภรณ์ สามารถ. สงสารผมเถอะ. ภาพโดย สมัย สุกษิตธรรม. กรุงเทพฯ : แพรวิศึกษา, 2525.

สงสารผมเถอะเป็นหนังสือที่กล่าวถึงเรื่องราวเกี่ยวกับรองเท้าคู่หนึ่ง ซึ่งได้ถูกเด็กชายคนหนึ่งนำไปใช้อย่างไม่ทะนุถนอม รองเท้าคู่นั้นจึงได้รับความทุกข์ยากต่าง ๆ คือ ต้องผจญภัยต่าง ๆ ทะนุตากแดดตากลม ถูกสุนัขนำไปทะเล เป็นต้น ซึ่งในขณะที่เด็วกับรองเท้าคู่นั้นก็ได้มีแมวชื่อเหมียวเป็นผู้คอยช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา นับได้ว่าเป็นเรื่องที่น่าสนใจสำหรับเด็กให้รู้จักรักษาของใช้ตนเองไว้ให้ดีตลอดไป

สุนน อมรวิวัฒน์ และคนอื่น ๆ. ชีวิตและสุขภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ไทชวิตนานาชาติ, 2527.

ชีวิตและสุขภาพเป็นหนังสือที่ให้ความรู้อย่างตื้นแก่เด็กเล่มหนึ่งเกี่ยวกับทางด้านสุขภาพอนามัยของตนเองและชุมชน ตลอดจนให้ความรู้เกี่ยวกับการระวังอันตรายและการระมัดระวังให้ปลอดภัยจากอุบัติเหตุต่าง ๆ นอกจากนี้ยังให้ความรู้ทางด้านอาหารปรับปรุงตนเองให้เข้ากับบุคคลอื่น ๆ ได้ ซึ่งมีเรื่องราวต่าง ๆ ภายในเล่มหนังสือเป็นเรื่องสั้น ๆ ทั้งหมด 7 เรื่อง

ได้แก่ ร่างกายของเรา อาหารการกิน กิจกรรมประจำวัน อันตรายจากสิ่งแวดล้อม การช่วยเหลือตัวเอง ความปลอดภัย และการปรับปรุงตัว

หยางอี (นามแฝง). เราต้องดูแลตัวเอง. ภาพโดย เหวอเอี้ยนตง (นามแฝง). พิมพ์ครั้งที่ 3. ปักกิ่ง : ภาษาต่างประเทศ, 2531.

เราต้องดูแลตัวเองเป็นหนังสือที่มุ่งสอนให้เด็กรู้จักดูแลตัวเองตั้งแต่การตื่นนอนแต่เช้า อาบน้ำ แต่งตัว รับประทานอาหาร กวาดเก็บทำความสะอาดบ้าน เป็นต้น ซึ่งเป็นหนังสือที่ช่วยส่งเสริมให้เด็ก ๆ เป็นเด็กที่มีระเบียบและความรับผิดชอบต่อตนเองและครอบครัวได้เป็นอย่างดี

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นางสุเพ็ญ	ชื่อสกุล	ทาเกิด
เกิดวันที่	17 ธันวาคม	พุทธศักราช	2499
สถานที่เกิด		อำเภอเมือง	จังหวัดพิษณุโลก
สถานที่อยู่ปัจจุบัน		49 หมู่ 1 ตำบลจอมทอง	
		อำเภอเมือง	จังหวัดพิษณุโลก 65000
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน		บรรณารักษ์ 3	
สถานที่ทำงานปัจจุบัน		สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยนเรศวร	
		อำเภอเมือง	จังหวัดพิษณุโลก 65000
ประวัติการศึกษา			
พ.ศ. 2525		ค.บ. (วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์	
		วิชาโทอุตสาหกรรมศิลป์)	
		จากวิทยาลัยครูพิษณุโลกสงคราม	จังหวัดพิษณุโลก
พ.ศ. 2534		กศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์)	
		จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	ประสานมิตร

สุขปฏิบัติของนัก เรือนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
ภายหลังการอ่านหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ

บทคัดย่อ
ของ
สุเพ็ญ ทาเกิด

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์
กุมภาพันธ์ 2534

การศึกษาคั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบสุขปฏิบัติด้านการรักษาความสะอาดร่างกายและเครื่องแต่งกายของนักเรียนชายหลังจากการอ่านหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2532 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองที่มีการจัดบริการอนามัยโรงเรียนระดับ 1 จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 60 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย และได้แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 กลุ่มทดลองที่ 2 และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 20 คน เป็นนักเรียนชาย 10 คน นักเรียนหญิง 10 คน โดยกลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ กลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการส่งเสริมการอ่าน ผู้วิจัย ครูประจำชั้น และครูอนามัยโรงเรียนสังเกตนักเรียนทั้ง 3 กลุ่ม โดยใช้แบบสังเกตสุขปฏิบัติด้านการรักษาความสะอาดร่างกายและเครื่องแต่งกายที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ t-test และ F-test

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ หลังการทดลองมีสุขปฏิบัติสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ หลังการทดลองมีสุขปฏิบัติสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ และนักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ หลังการทดลองมีสุขปฏิบัติสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการส่งเสริมการอ่าน ขณะเดียวกันนักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ ก็มีสุขปฏิบัติสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. นักเรียนชายกับนักเรียนหญิงที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับ

สุขภาพ หลังการทดลองนักเรียนหญิงมีสุขปฏิบัติสูงกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. นักเรียนชายกับนักเรียนหญิงที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ หลังการทดลองนักเรียนชายกับนักเรียนหญิงมีสุขปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

HEALTH PRACTICES OF PRATHOM SUKSA V STUDENTS
AFTER READING THE HEALTH BOOKS

AN ABSTRACT
BY
SUPHEN THAKERD

Presented in partial fulfilment of the requirements
for the Master of Education degree in Library Science
at Srinakharinwirot University

February 1991

The purpose of this research was to compare students health practices with respect to body and cloth after reading health books. Sample sixty Prathom Suksa V students of 1989 academic year in primary school under the Amphur Muang Primary Educational Office, Phitsanulok have provided first health level, were divided into 3 groups of twenty student each. There are two experimental groups and a control group with 10 male and female in each. The first experimental group was read with health books, the second was read with health books and discussed some activities regarding health books and control group was not read at all. The researcher, master of a class and health teacher each had observed those three groups with observation forms. Statistical methods for data analysis were t-test and F-test.

The results were as followed:

1. The students in the first experimental group had higher health practices at .01 level of significant than before experimentation.
2. The students in the second experimental group had higher health practices at .01 level of significant than before experimentation.
3. The students in the first and second experimental groups had higher health practices than students in the control group, while the students in the second experimental group had higher health practice than students in the first experimental group at .01 level of significant.

4. For males and females in the experimental group, the female had higher health practices than the male at .05 level of significant.

5. For males and females in the second experimental group, their health practices were not different.